

تحلیل موانع و ارائه راهکارهای بهبود فرآیند صدور و بهره‌برداری از مجوزهای بی‌نام سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی

اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان خراسان جنوبی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی

اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان جنوبی

سری گزارش‌های تحلیلی اقتصاد استان خراسان جنوبی

عنوان گزارش

**تحلیل موانع و ارائه راهکارهای بهبود فرآیند صدور و بهره‌برداری
از مجوزهای بی‌نام سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی**

معاونت اقتصادی - شهریور ماه ۱۴۰۴

به نام خدا

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش	تحلیل موانع و ارائه راهکارهای بهبود فرآیند صدور و بهره‌برداری از مجوزهای بی‌نام سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی
مجری	اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان جنوبی
مدیر طرح	مرتضی ذاکریان
همکاران	محسن مودی، حسین شرفی، یعقوب فاطمی زردان
تاریخ انتشار	شهریور ماه ۱۴۰۴

فهرست مطالب

چکیده.....	۱
۱. مقدمه.....	۲
۲. ضرورت و بیان مساله.....	۳
۳. تعریف واژگان.....	۴
۴. مبانی نظری.....	۴
۵. مطالعات و پیشینه تحقیق.....	۵
۶. روش تحقیق.....	۶
۷. یافته های پژوهش.....	۷
۷-۱. احصاء مواد قانونی مرتبط با صدور مجوزهای سرمایه گذاری بی نام.....	۷
۷-۲. چالش های سرمایه گذاری و مجوزهای بی نام بر اساس نظرات کارشناسان و متخصصان مربوطه.....	۸
۷-۳. بررسی تجربه سایر کشورها در زمینه تسهیل صدور مجوزها و افزایش سرمایه گذاری.....	۱۵
الف) کشور سنگاپور.....	۱۵
ب) کشور چین.....	۱۶
ج) کشور امارات.....	۱۷
د) کشور نیوزیلند.....	۱۹
ه) کشور نیجریه.....	۲۰
۸. نتیجه گیری و ارائه توصیه های سیاستی.....	۲۱
منابع و مآخذ.....	۲۷
پیوست (۱) دعوتنامه کمیته بهبود کسب و کار با موضوع بررسی چالش ها و راهکارهای صدور مجوز بی نام.....	۲۸
پیوست (۲) صورتجلسه کمیته بهبود کسب و کار با موضوع بررسی چالش ها و راهکارهای صدور مجوز بی نام.....	۲۸

فهرست جداول

- جدول (۱) وضعیت زیرساخت های استان خراسان جنوبی ۹
- جدول (۲) پیشنهادات و راهکارهای بهبود فرآیند صدور مجوزهای بی نام ۲۲

فهرست نمودارها

- نمودار (۱) موانع در فرایندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه های اجرایی ۱۰
- نمودار (۲) برداشت های سلیقه ای از قوانین و مقررات توسط مأموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت و غیره ۱۱
- نمودار (۳) کمبود نیروی کار ماهر ۱۲
- نمودار (۴) بی تعهدی طرفهای قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده هایشان ۱۴

فهرست شکل ها

- شکل (۱) رتبه استان ها براساس نماگر ثبات اقتصاد کلان در پاییز سال ۱۴۰۳ ۱۴

تحلیل موانع و ارائه راهکارهای بهبود فرآیند صدور و بهره‌برداری از مجوزهای بی‌نام سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی

چکیده

با توجه به نقش فزاینده مجوزهای بی‌نام سرمایه‌گذاری به‌عنوان یکی از ابزارهای سیاستی نوین در تسریع جذب سرمایه و کاهش موانع اداری در فرآیند ورود سرمایه‌گذاران، پژوهش حاضر با هدف تحلیل دقیق موانع و ارائه راهکارهای بهبود فرآیند صدور و بهره‌برداری از این نوع مجوزها در استان خراسان جنوبی انجام شده است. این مطالعه با بهره‌گیری از روش تحقیق میدانی و از طریق انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با کارشناسان و مسئولان دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و همچنین، بررسی تجارب سایر کشورهای مانند سنگاپور، چین، امارات، نیجریه و نیوزیلند، به شناسایی و احصای مجموعه‌ای از مشکلات و چالش‌های ساختاری، نهادی و اطلاعاتی پرداخته است. یافته‌ها حاکی از آن است که ضعف زیرساخت‌های پایه اقتصادی، ناآگاهی سرمایه‌گذاران از قوانین و مشوق‌ها، فرآیند پیچیده و زمان‌بر ثبت شرکت‌های خارجی، بوروکراسی مزمن، ناهماهنگی بین‌دستگاهی، ضعف نظام حقوقی منسجم و تضاد در تفسیر قوانین، کمبود نیروی انسانی متخصص، تصویر منفی از ریسک‌های امنیتی، و کمبود بانک اطلاعاتی جامع از مهم‌ترین موانع پیش‌روی نظام مجوزهای بی‌نام در استان به‌شمار می‌روند. همچنین، مشکلاتی نظیر تقابل نگاه بخشی و فرابخشی در طراحی پروژه‌ها، تضاد مالکیت زمین، ناکارآمدی در مدل‌های شراکت، ناپایداری اقتصاد کلان و ارز چندرنرخی، اختلال در زنجیره تأمین، تعهدات غیرعملیاتی و نبود نظام شفاف اطلاع‌رسانی، به‌ویژه در مرحله بهره‌برداری از مجوز، موجب کاهش جذابیت و کارآمدی این ابزار در جذب سرمایه‌گذار شده‌اند. در پاسخ به این موانع، مجموعه‌ای از راهکارهای تخصصی پیشنهاد شده که مهم‌ترین آن‌ها شامل: بازطراحی زیرساخت‌های فنی و اطلاعاتی صدور مجوز، افزایش شفافیت و آگاهی‌رسانی به سرمایه‌گذاران، طراحی مسیرهای تسهیل‌شده برای ثبت شرکت و تکمیل مدارک، ارتقاء کیفیت فنی بسته‌های سرمایه‌گذاری بی‌نام، اجرای اصلاحات نهادی برای هماهنگی بین دستگاه‌ها، طراحی ابزارهای مکمل مالی، بهبود نظام ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها، کاهش ادراک ریسک سرمایه‌گذاری، توسعه پلتفرم‌های تبلیغاتی هدفمند، پایش مستمر وضعیت مجوزهای صادرشده و طراحی نظام واگذاری رقابتی مجوزهای بی‌نام بوده است. همچنین، تجارب کشورهای پیشرو نشان می‌دهد که ایجاد پنجره‌های واحد، کاهش تعداد مجوزهای مورد نیاز، جایگزینی نظارت پسینی به جای صدور مجوزهای متعدد و دیجیتالی‌سازی فرآیندها، به شکل چشمگیری باعث تسهیل سرمایه‌گذاری و افزایش شفافیت می‌شود. این گزارش تلاش دارد تا با ارائه پیشنهادهایی عملیاتی و قابل اجرا، بستر تصمیم‌سازی دقیق برای مدیران استانی فراهم سازد و سهم خراسان جنوبی را در جذب سرمایه‌گذاری مولد از طریق تقویت حکمرانی مجوزهای بی‌نام افزایش دهد.

واژگان کلیدی: مجوز بی‌نام سرمایه‌گذاری، موانع نهادی و اداری، بهبود محیط سرمایه‌گذاری، خراسان جنوبی، سیاست‌گذاری اقتصادی منطقه‌ای

سرمایه‌گذاری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین محرک‌های رشد و توسعه اقتصادی، نقشی اساسی در ارتقاء سطح تولید، اشتغال‌زایی، انتقال فناوری، بهبود بهره‌وری و رفاه اجتماعی دارد. در واقع، تخصیص بهینه منابع مالی به فعالیت‌های مولد، زیربنای تحرک اقتصادی هر کشور را شکل می‌دهد (هو^۱، ۲۰۱۱). در ادبیات اقتصادی، سرمایه‌گذاری به‌خصوص سرمایه‌گذاری مستقیم داخلی و خارجی (FDI)، عاملی کلیدی برای گسترش ظرفیت‌های تولیدی، توسعه مناطق کمتر توسعه‌یافته و افزایش قدرت رقابت‌پذیری کشورها تلقی می‌شود (ری^۲، ۲۰۱۲). مطالعات تجربی نیز مؤید آن‌اند که کشورهایی با زیرساخت‌های نهادی قوی و محیط اداری شفاف، از جذابیت بالاتری برای جذب سرمایه‌گذاری برخوردارند (آسیدو، ۲۰۰۶؛ اولیوا، ۲۰۱۲)^۳.

در واقع، با افزایش رقابت میان کشورها برای جذب منابع سرمایه‌ای، توجه به کاهش موانع اداری و بوروکراتیک در صدر اولویت‌ها قرار گرفته است. پیچیدگی‌های اداری، فرایندهای طولانی صدور مجوز، تعدد سازمان‌های تصمیم‌گیر و نبود اطلاعات شفاف، مهم‌ترین عوامل بازدارنده در مسیر جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به‌شمار می‌روند (فاضلیان و همکاران، ۱۴۰۱). در چنین شرایطی، نوآوری در ارائه مجوزها از طریق طراحی «بسته‌های سرمایه‌گذاری بدون نام» یا همان «مجوزهای بی‌نام»، به‌عنوان یک راهکار عملیاتی در بسیاری از استان‌های ایران از جمله خراسان جنوبی مطرح شده است.

مجوزهای بی‌نام، مجموعه‌ای از مجوزها و استعلام‌های لازم برای اجرای یک پروژه مشخص هستند که بدون وابستگی به شخص یا نهاد خاص، توسط دستگاه‌های اجرایی ذیربط صادر شده‌اند و آمادگی واگذاری سریع به سرمایه‌گذاران را دارند. این رویکرد، به کاهش بوروکراسی، افزایش شفافیت، تسریع تصمیم‌گیری و کاهش ریسک حقوقی کمک می‌کند (زارعیان و همکاران، ۱۴۰۳). در واقع، مجوزهای بی‌نام این امکان را فراهم می‌آورند که سرمایه‌گذار به‌جای آغاز فرایند از نقطه صفر، وارد پروژه‌ای شود که مراحل اولیه آن از نظر قانونی و اداری طی شده است. این موضوع از منظر صرفه‌جویی در زمان، کاهش هزینه فرصت و ایجاد اعتماد در سرمایه‌گذار، اهمیت دوچندان می‌یابد. از منظر توسعه منطقه‌ای، مجوزهای بی‌نام ابزار مؤثری برای فعال‌سازی ظرفیت‌های پنهان در استان‌های کمتر برخوردار به‌شمار می‌روند. به‌ویژه در استان خراسان جنوبی که دارای منابع معدنی غنی، پتانسیل بالا در حوزه‌های کشاورزی و گردشگری، و هم‌مرزی با کشور افغانستان است، فراهم کردن مجوزهای از پیش آماده می‌تواند به عاملی کلیدی در جذب سرمایه و هدایت آن به بخش‌های استراتژیک بدل شود. این امر به‌ویژه در شرایطی که دولت تلاش دارد از تمرکز سرمایه‌گذاری در مراکز برخوردار جلوگیری کند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این راستا این پژوهش، با تمرکز بر استان خراسان جنوبی، سعی شده است نقش مجوزهای بی‌نام در تسهیل سرمایه‌گذاری و توسعه تولید تحلیل شود. تحلیل مزایا، چالش‌ها و سازوکارهای مؤثر بر موفقیت این ابزار، به‌همراه پیشنهاداتی برای ارتقاء آن، هدف اصلی این پژوهش

۱ . Hu

۲ . Ray

۳ . Asiedu, ۲۰۰۶ & Oliva, ۲۰۱۲

را شکل می‌دهد. این بررسی می‌تواند مبنایی برای تصمیم‌گیری‌های راهبردی‌تر در حوزه سیاست‌گذاری سرمایه‌گذاری به‌ویژه در مناطق کمتر توسعه‌یافته ایران باشد.

۲. ضرورت و بیان مساله

در شرایطی که بسیاری از مناطق کشور با محدودیت‌های اقتصادی، کمبود منابع مالی، بیکاری و مهاجرت روبرو هستند، تقویت سرمایه‌گذاری در بخش تولید به‌عنوان یکی از مؤثرترین راهبردهای توسعه اقتصادی منطقه‌ای شناخته می‌شود. استان خراسان جنوبی به‌رغم برخورداری از ظرفیت‌های فراوان در حوزه‌های کشاورزی، معدن، صنایع تبدیلی و گردشگری، در زمره استان‌های کمتر توسعه‌یافته کشور قرار دارد و سهم آن از سرمایه‌گذاری کلان در کشور همچنان پایین است. وجود موانع ساختاری، اداری و نهادی از جمله فرآیندهای پیچیده صدور مجوز، عدم شفافیت در اطلاعات پروژه‌ها، و زمان‌بر بودن هماهنگی‌های بین دستگاهی، سبب شده که بسیاری از فرصت‌های سرمایه‌گذاری این استان مغفول بماند. در این راستا، استفاده از رویکردهایی نوین نظیر صدور مجوزهای بی‌نام به‌عنوان بسته‌هایی از پیش آماده و دارای تأییدیه‌های لازم، می‌تواند نقش مؤثری در فعال‌سازی پروژه‌های راکد، جذب سرمایه‌گذاران بالقوه، و کاهش زمان و هزینه ورود به پروژه‌های اقتصادی ایفا کند. این نوع مجوزها با هدف حذف بروکراسی‌های زائد و کاهش ریسک تصمیم‌گیری، نه تنها در کشورهای توسعه‌یافته، بلکه در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی بسیاری از کشورهای در حال توسعه نیز مورد توجه قرار گرفته‌اند. از سوی دیگر، به دلیل ماهیت نهادی و اجرایی این نوع مجوزها، بررسی اثربخشی واقعی آن‌ها در شرایط خاص هر منطقه، از اهمیت بالایی برخوردار است.

با این حال، علی‌رغم اجرای آزمایشی یا موردی این ابزار در برخی استان‌ها، در خصوص ارزیابی علمی و نظام‌مند اثرات مجوزهای بی‌نام بر روند سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی، تاکنون پژوهش‌های کافی و عمیقی انجام نشده است. اکثر مطالعات موجود یا به تحلیل موانع کلی سرمایه‌گذاری در سطح ملی پرداخته‌اند یا بر سیاست‌های کلان تمرکز داشته‌اند، بدون آنکه مشخص کنند آیا و چگونه این نوع ابزارها می‌توانند در مناطق کمتر برخوردار مانند خراسان جنوبی مؤثر واقع شوند. با توجه به تنوع جغرافیایی، تفاوت در عملکرد دستگاه‌های اجرایی، و شرایط نهادی متفاوت در استان‌ها، نمی‌توان یک نسخه واحد از کارایی مجوزهای بی‌نام را به تمام کشور تعمیم داد. از این‌رو، ضرورت دارد که پژوهشی بومی‌سازی‌شده و مبتنی بر داده‌های واقعی در سطح استانی صورت گیرد تا ضمن شناسایی مزایا و معایب این ابزار، زمینه برای اصلاح سیاست‌های اجرایی و افزایش بهره‌وری سرمایه‌گذاری فراهم شود. از سوی دیگر، بررسی دقیق این موضوع می‌تواند به طراحی الگوی بهینه‌ای برای سایر استان‌های مشابه نیز منجر گردد و نقش مؤثری در تدوین سیاست‌های آینده‌نگرانه در زمینه توسعه منطقه‌ای ایفا کند. بدین ترتیب، این پژوهش از حیث نظری و کاربردی، ضرورتی مضاعف دارد.

۳. تعریف واژگان

۱. مجوز^۱: مجوز، سندی رسمی و قانونی است که از سوی یک مرجع ذیصلاح دولتی یا عمومی صادر می‌شود و به موجب آن، فرد حقیقی یا حقوقی اجازه انجام یک فعالیت اقتصادی، صنفی، صنعتی، خدماتی یا تولیدی را مطابق با ضوابط، قوانین و مقررات مشخص دریافت می‌کند. مجوزها ابزار اجرایی دولت در تنظیم، نظارت و کنترل فعالیت‌های اقتصادی، زیست‌محیطی، فنی، بهداشتی و ... محسوب می‌شوند. صدور آنها معمولاً منوط به احراز شرایط معین و طی مراحل قانونی مشخص است.

۲. سرمایه‌گذاری^۲: سرمایه‌گذاری به تخصیص منابع مالی، فیزیکی یا انسانی به یک فعالیت اقتصادی به منظور کسب بازدهی در آینده اطلاق می‌شود. این فرایند شامل تبدیل وجوه نقد یا دارایی‌ها به اشکال مختلف سرمایه از جمله سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، تجهیزات، دانش فنی یا دارایی‌های مولد است. سرمایه‌گذاری می‌تواند توسط اشخاص حقیقی، حقوقی، دولت یا نهادهای بین‌المللی صورت گیرد و در دو دسته اصلی سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی طبقه‌بندی می‌شود. هدف نهایی سرمایه‌گذاری، ایجاد ارزش افزوده، اشتغال و رشد اقتصادی پایدار است.

۳. مجوز بی‌نام سرمایه‌گذاری: مجوز بی‌نام سرمایه‌گذاری نوعی مجوز از پیش صادرشده و غیرشخصی است که بدون ذکر نام سرمایه‌گذار خاص، برای اجرای یک پروژه سرمایه‌گذاری مشخص در یک موقعیت جغرافیایی معین و با ظرفیت‌ها، کاربری و مشخصات فنی مشخص تهیه و صادر می‌شود. این نوع مجوز، با هدف تسهیل فرآیند ورود سرمایه‌گذار، کاهش زمان اداری صدور مجوز، افزایش شفافیت فرصت‌ها، و حذف بروکراسی‌های زائد طراحی شده است. مجوزهای بی‌نام قابلیت انتقال، واگذاری یا واگذاری مشروط به سرمایه‌گذاران واجد شرایط را دارند و در واقع بستری آماده برای جذب سرمایه به صورت فوری محسوب می‌شوند.

۴. مبانی نظری

سرمایه‌گذاری، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، به‌عنوان یکی از ارکان کلیدی رشد پایدار اقتصادی و کاهش نابرابری‌های منطقه‌ای مطرح است. در نگاه اقتصادی، سرمایه‌گذاری نه‌تنها موجب افزایش ظرفیت تولید می‌شود، بلکه می‌تواند تحرک‌زایی در سایر بخش‌های اقتصاد ملی را نیز به همراه داشته باشد. به‌طور خاص، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به دلیل نقش مؤثر آن در انتقال فناوری، افزایش بهره‌وری و ارتقاء توان رقابت‌پذیری کشور میزبان، همواره مورد توجه سیاست‌گذاران و اقتصاددانان بوده است. عبداللطیف و اشمیت^۳ (۲۰۱۰) بر این باورند که سرمایه‌گذاری ابزاری بنیادین برای مقابله با فقر و تسریع رشد اقتصادی محسوب می‌شود. به موازات آن، با شتاب‌گیری جهانی‌سازی و گسترش ادغام‌های تجاری در سطح بین‌الملل، دولت‌ها به‌ویژه در کشورهای توسعه‌نیافته و در حال گذار، با هدف ارتقاء جایگاه اقتصادی خود در عرصه جهانی، به‌طور فزاینده به جذب سرمایه‌گذاری خارجی توجه نشان داده‌اند.

۱ . License / Permit

۲ . Investment

۳ . Abdel Latifv & Schemitz

طی دهه‌های اخیر، بخش قابل توجهی از جریان سرمایه‌گذاری جهانی، به صورت مستقیم و عمدتاً از سوی کشورهای توسعه‌یافته به سمت کشورهای در حال توسعه هدایت شده است. تقوی و سالاری (۱۳۹۵) با اشاره به روندهای نوین جهانی سرمایه‌گذاری، تأکید دارند که کشورها برای دستیابی به سهم بالاتر از سرمایه بین‌المللی، ناگزیر از اصلاح ساختارهای نهادی و قانونی خود هستند. در همین راستا، شقاقی شهری (۱۳۹۵) نیز به شدت رقابت جهانی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی اشاره کرده و از آن به عنوان نقطه عزیمت بسیاری از اصلاحات اقتصادی یاد می‌کند. نکته مهم آن است که تمایل سرمایه‌گذاران بین‌المللی زمانی به فعلیت می‌رسد که زیرساخت‌های قانونی و امنیت اقتصادی کشور میزبان تضمین شده باشد؛ علیزاده (۱۳۹۰) این عامل را پیش‌نیاز مهم در شکل‌گیری انگیزه سرمایه‌گذاری دانسته و شاپیرا (۱۳۷۱) نیز بر توازن میان امنیت سرمایه و احترام به حاکمیت اقتصادی کشور میزبان تأکید دارد.

در ایران نیز پس از تصویب قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی در سال ۱۳۸۱، نخستین گام اساسی برای بازگشایی مسیرهای ورود سرمایه خارجی برداشته شد. این قانون با هدف تسهیل فرآیندهای قانونی و اعطای حمایت‌های حقوقی به سرمایه‌گذاران خارجی طراحی شده است. با این حال، علی‌رغم وجود این قانون، میزان واقعی جذب سرمایه‌گذاری در کشور همچنان پایین‌تر از سطح ظرفیت‌های بالقوه آن باقی مانده است. نبود شفافیت در مقررات، ساختارهای ناکارآمد بوروکراتیک، و بی‌ثباتی محیط کسب‌وکار از جمله عواملی هستند که مانع تحقق این هدف شده‌اند. از این رو، نوآوری‌هایی همچون صدور بسته‌های سرمایه‌گذاری بی‌نام، می‌تواند رویکردی کاربردی برای کاستن از موانع اداری، تسریع در روند سرمایه‌گذاری و جذب فعال‌تر سرمایه‌های خارجی و داخلی باشد. این بسته‌ها با ارائه اطلاعات جامع، دریافت مجوزهای لازم از پیش و آماده‌سازی پروژه‌ها، زمینه را برای ورود آسان‌تر سرمایه‌گذاران فراهم می‌کنند.

۵. مطالعات و پیشینه تحقیق

بررسی مطالعات تجربی انجام‌شده پیرامون موضوع سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران، حاکی از آن است که موانع مختلف ساختاری، نهادی و قانونی همواره در مسیر جذب سرمایه خارجی نقش بازدارنده داشته‌اند. سعیدی و میعادی (۱۳۹۰) در پژوهشی با تمرکز بر دیدگاه سرمایه‌گذاران خارجی، به این نتیجه رسیدند که شاخص‌هایی نظیر دشواری شروع کسب‌وکار و دریافت مجوزها، به‌طور مستقیم با کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری مرتبط است. همچنین معمارزاده و امینی (۱۳۹۱) با اولویت‌بندی موانع، چهار دسته اصلی شامل عوامل اقتصادی، ساختاری، حمایتی و مقرراتی را به عنوان موانع اصلی جذب سرمایه‌گذاری معرفی کردند.

سلیم و همکاران (۱۳۹۳) در یک مطالعه میدانی، با بررسی انگیزه‌های شرکت‌های خارجی فعال در ایران، به این نتیجه رسیدند که دسترسی به بازارهای داخلی و منطقه‌ای، به همراه وجود مواد اولیه و نیروی کار ماهر، از عوامل کلیدی جذب سرمایه‌گذاری خارجی هستند. در کنار آن، عواملی چون رشد بازار، نزدیکی فرهنگی، هزینه‌های دسترسی به اطلاعات و معاهدات بین‌المللی نیز بر تصمیم سرمایه‌گذاران تأثیر می‌گذارند. در همین زمینه، فرزین راجینی (۱۳۹۳) نیز با تمرکز بر آزادی انتقالات ارزی، نشان داد که محدودیت‌های ارزی یکی از موانع اصلی جذب سرمایه‌گذار خارجی بوده و می‌تواند ریسک سرمایه‌گذاری را به شدت افزایش دهد.

مطالعه بهروزی مفروزلو و همکاران (۱۳۹۴) که به صورت میدانی بر ۳۰۰ طرح سرمایه گذاری خارجی انجام شده، به وضوح بر نقش مخرب بروکراسی و فرایندهای اداری تأکید دارد. این تحقیق بر وجود گلوگاه های متعدد در دریافت مجوزهای صنایع و معادن تأکید کرده و نشان می دهد که پیچیدگی در این حوزه ها موجب خروج سرمایه از کشور می شود. همچنین، فاضلیان و نصراللهی (۱۴۰۱) با به کارگیری نظریه بازی ها به تحلیل رفتار سرمایه گذاران پرداخته و نتیجه گرفته اند که فساد اداری و بروکراسی ناسالم، نه تنها موجب کاهش اعتماد سرمایه گذار می شود، بلکه در برخی موارد سرمایه گذار را به پرداخت رشوه برای پیشبرد امور وادار می سازد.

هانانیا و هاندویو^۱ (۲۰۲۱) نیز با تحلیل شرایط کشورهای آسه آن، به اهمیت کیفیت نهادهای اقتصادی و بهبود وضعیت بروکراسی در ارتقاء جذب سرمایه گذاری تأکید کرده اند. یافته های آن ها با تأکید بر تأثیرگذار بودن شفافیت نهادی، مکملی برای نتایج تحقیقات پیشین در ایران است. همچنین، در پژوهش میدانی انجام شده توسط هوجقان و همکاران (۱۴۰۱) در دو منطقه تبریز و جلفا، چالش های مشابهی از جمله طولانی بودن فرایند سرمایه گذاری، نبود برنامه اجرایی یکپارچه و فقدان هماهنگی بین دستگاهی گزارش شده است. این عوامل در مجموع مانعی بر سر راه ورود سرمایه های خارجی به استان های غیر مرکزی ایران ایجاد می کنند.

در یک بررسی دیگر، جوکار و افشاری (۱۴۰۱) با تمرکز بر عوامل تأثیرگذار در جذب سرمایه گذاری خارجی، به فرصت ها و چالش های گسترده ای اشاره کرده اند. در میان فرصت ها، وجود نیروی انسانی جوان، نیاز کشور به منابع مالی خارجی و نرخ بالای بازده سرمایه، برجسته شده اند. اما در مقابل، نبود برنامه ریزی منسجم، موانع حقوقی و سیاسی و ریسک های محیطی، از موانع مهم جذب سرمایه گذاری بر شمرده شده اند. در نهایت، بر اساس یافته های پورزرشکی و همکاران (۱۴۰۲)، روند نزولی تشکیل سرمایه در ایران و همزمانی آن با افزایش نرخ استهلاک، زنگ خطری برای اقتصاد کشور به شمار می رود و لزوم بازسازی ساختارهای نهادی و سیاست گذاری های مؤثر را بیش از پیش آشکار می سازد.

۶. روش تحقیق

روش تحقیق این گزارش از نوع کاربردی است؛ زیرا هدف آن ارائه راهکارهای عملی و سیاست پایه برای بهبود فرآیند صدور و بهره برداری از مجوزهای بی نام سرمایه گذاری در استان خراسان جنوبی است. رویکرد پژوهش، توصیفی-کیفی بوده و تمرکز آن بر شناسایی و تحلیل عمیق موانع ساختاری، نهادی و اجرایی مرتبط با مجوزهای بی نام، از طریق داده های کیفی و تحلیل محتوای تخصصی است. داده های تحقیق با استفاده از دو رویکرد انجام شد. در رویکرد اول از مطالعات تطبیقی در این زمینه استفاده شد و در رویکرد دوم با کمک روش میدانی و از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته با کارشناسان، مدیران و مسئولان دستگاه های اجرایی مرتبط با صدور و نظارت بر مجوزهای سرمایه گذاری گردآوری شده است (**فایل های پیوست**). این روش ها، امکان استخراج واقع بینانه تر چالش ها را فراهم کرده و زمینه ارائه پیشنهادهایی متناسب با ظرفیت های اجرایی استان و ویژگی های بومی آن را فراهم ساخته است.

۷. یافته های پژوهش

۷-۱. احصاء مواد قانونی مرتبط با صدور مجوزهای سرمایه گذاری بی نام

بند (د) ماده ۱ قانون تأمین مالی تولید و زیرساختها: بسته سرمایه گذاری بدون نام: بسته ای از مجوزها که توسط دستگاه اجرائی ذی ربط پس از انجام استعلام های لازم از تمامی دستگاههای مرتبط و اخذ تأییدیه آنها برای انجام یک یا چند فعالیت اقتصادی مشخص، آماده واگذاری به سرمایه گذار است و نیازی به اخذ مجوز دیگری از سوی سرمایه گذار ندارد.

ماده ۲۵ قانون تأمین مالی تولید و زیرساختها: به منظور معرفی ظرفیت های سرمایه گذاری دولتی و غیردولتی در کشور و جذب تأمین مالی خارجی، «سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران» مکلف است با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران و اتاق اصناف ایران ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، با استفاده از امکانات موجود نسبت به ایجاد زیرساخت الکترونیکی تحت عنوان «سامانه جامع اطلاعات سرمایه گذاری کشور» اقدام نماید. اطلاعات مندرج در سامانه مذکور باید علاوه بر زبان فارسی، حداقل به دو زبان پرکاربرد دنیا برای تمامی سرمایه گذاران قابل رؤیت بوده و امکان بارگذاری اطلاعات و مطالعات طرح (پروژه) را برای متقاضیان جذب تأمین مالی خارجی فراهم نماید.

تبصره ۱- سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران موظف است به تمامی اشخاصی که متقاضی انجام یا جذب تأمین مالی خارجی هستند دسترسی لازم برای استفاده از خدمات سامانه موضوع این ماده را به صورت رایگان اعطا نماید.

تبصره ۲- عدم درج اطلاعات در سامانه موضوع این ماده، مانع جذب تأمین مالی خارجی برای دستگاههای اجرائی یا اشخاص حقوقی نیست.

ماده ۲۶ قانون تأمین مالی تولید و زیرساختها: به منظور ارتقای توان رقابت در جذب منابع مالی خارجی و تحقق ورود سرمایه خارجی مصوب برای اجرای طرحهای دارای مجوز هیأت سرمایه گذاری خارجی موضوع ماده (۶) قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی اصلاحی ۸/۱۱/۱۳۸۶، کلیه دستگاههای اجرائی متولی طرحهای سرمایه گذاری مکلفند:

الف - ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون، فهرست فرصتها، بسته ها و طرح(پروژه) های سرمایه گذاری، مجوزهای بدون نام، مشوقهای سرمایه گذاری و تسهیلات قابل ارائه به سرمایه گذاران در حوزه کاری خود را شناسایی و به زبان فارسی و دو زبان پرکاربرد دنیا تدوین نموده و علاوه بر ارائه به سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران در سامانه جامع اطلاعات سرمایه گذاری کشور درج و حداقل هر سه ماه یک بار به روزرسانی نمایند.

ب - نسبت به انجام مطالعات پیش امکان سنجی موضوعات بند «الف» به صورت هر سه ماه یک بار و به روزرسانی اطلاعات مربوط به آنها و اعلام به سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران، به زبان فارسی و دو زبان پرکاربرد دنیا و درج آن در سامانه جامع اطلاعات سرمایه گذاری خارجی کشور اقدام نماید.

پ - اقدامات و پیگیری های لازم برای جذب و بکارگیری سرمایه های خارجی که موافقت اصولی اولیه آن برای اخذ مجوز سرمایه گذاری خارجی صادر شده را، انجام داده و گزارش پیشرفت تحقق ورود سرمایه خارجی در هر سرمایه گذاری را هر شش ماه یک بار به سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران ارائه نمایند. دستورالعمل اجرائی این ماده ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و ابلاغ می گردد.

ماده ۲۷ قانون تأمین مالی تولید و زیرساختها: دستگاههای اجرائی و استانداری ها با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران و اتاق اصناف ایران موظفند ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، نسبت به تهیه، تصویب و انتشار فهرست بسته های سرمایه گذاری بدون نام در بخشهای مختلف اقتصادی مربوط به خود با به روز رسانی الزامی در هر شش ماه یک بار اقدام و با رعایت شرایط رقابتی، آنها را به سرمایه گذاران واجد شرایط واگذار نمایند. در خصوص بسته هایی که قابلیت جذب سرمایه گذار خارجی دارد، دستگاه اجرائی یا استانداری موظف است مجوز مربوط را در سامانه موضوع ماده (۲۵) این قانون بارگذاری نماید. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است امکان صدور بسته های سرمایه گذاری بدون نام را از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور موضوع قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۵/۱۱/۱۳۹۹ و قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۲۴/۱۲/۱۴۰۰ ایجاد نماید.

تبصره ۱- مشارکت دستگاه اجرائی در طرحهای موضوع بسته سرمایه گذاری بدون نام با رعایت اصل هشتادم (۸۰) قانون اساسی بلامانع است.

تبصره ۲- پس از واگذاری بسته سرمایه گذاری بدون نام، هیچ دستگاه اجرائی یا نهادی حق مطالبه مجوز جدید را از سرمایه گذار ندارد و نمی تواند نسبت به ابطال مجوزی که صادر نموده اقدام کند. اشخاص متخلف و همچنین بالا ترین مقام دستگاه اجرائی یا نهاد ذی ربط متخلف از حکم این تبصره به دو تا پنج سال انفصال از خدمات دولتی محکوم می شود.

تبصره ۳- دستورالعمل ارزیابی دستگاههای اجرائی و مسؤولان آنها بر اساس تعداد بسته های سرمایه گذاری بدون نام صادرشده و نیز حداقل تعداد بسته های سرمایه گذاری بدون نام الزامی برای هر دستگاه ظرف سه ماه توسط شورا اعلام می گردد.

۷-۲. چالش های سرمایه گذاری و مجوزهای بی نام بر اساس نظرات کارشناسان و متخصصان مربوطه

۱. **ضعف زیرساخت های پایه اقتصادی:** زیرساخت های فیزیکی از جمله حمل و نقل ریلی و جاده ای، شبکه برق پایدار، آب صنعتی، اینترنت باکیفیت و دسترسی لجستیکی به مرز و بازار، در خراسان جنوبی دچار نقصان های جدی است. نبود شبکه حمل و نقل بین المللی منسجم از جمله راه آهن متصل به مرز، موجب افزایش هزینه لجستیک و کاهش مزیت رقابتی پروژه ها شده است. مناطق معدنی و صنعتی همچنان فاقد دسترسی پایدار به برق سه فاز و آب مناسب صنعتی اند. برای سرمایه گذار خارجی، این وضعیت به معنای الزام به سرمایه گذاری مضاعف در حوزه های غیر تخصصی برای جبران

فقدان زیرساخت است که نرخ بازده داخلی پروژه را به شدت کاهش می‌دهد. به عنوان مثال، در جدول زیر به بخشی از مشکلات زیرساختی در حوزه آب و برق و گاز به شرح زیر است:

جدول (۱) وضعیت زیرساخت های استان خراسان جنوبی

واحد اندازه گیری	۱۴۰۲		۱۴۰۱		۱۴۰۰		۱۳۹۹		۱۳۹۸		شاخص
	میلیون لیتر	میلیون لیتر	میلیون لیتر	میلیون لیتر	میلیون لیتر	میلیون لیتر	میلیون لیتر	میلیون لیتر	میلیون لیتر	میلیون لیتر	
مگاوات	۲۷	۵۸۴	۲۷	۵۸۶	۲۷	۵۸۶	۲۷	۵۸۶	۲۵	۵۸۶	ظرفیت عملی نیروگاه های حرارتی
	۳۰	۲۱۵۵	۳۰	۲۱۵۵	۳۰	۲۱۲۵	۳۰	۲۱۲۵	۳۰	۱۸۵۰	ظرفیت پست های انتقال و فوق توزیع
	۲۸	۱۱۶۷	۲۸	۱۱۳۳	۲۸	۱۱۰۰	۲۸	۱۰۷۱	۲۸	۱۰۳۹	ظرفیت پست های توزیع برق
	۲۱	۳۰۳۹	۲۱	۲۹۳۲	۲۰	۲۸۰۳	۲۱	۲۵۷۶	۲۳	۲۶۱۳	متوسط مصرف مشترکین برق تجاری
میلیون لیتر مکعب	۲۸	۸۱	۲۷	۸۱	۲۷	۸۱	۲۷	۸۱	۲۷	۶۴	ظرفیت مخازن سدهای بهره برداری شده
	۲۸	۴۹	۲۷	۴۹	۲۷	۴۹	۲۷	۴۹	۲۸	۴۵	حجم آب قابل تنظیم سالانه سدهای بهره برداری شده ملی، استانی و تغذیه مصنوعی
درصد	۲۸	۹۹.۸	۲۸	۹۹.۸	۲۴	۹۹.۹	۲۳	۹۹.۹	۱	۱۰۰.۰	سهم جمعیت تحت پوشش شبکه آب شهری
	۲۲	۷۰.۶	۲۴	۷۰.۱	۱۰	۷۸.۹	۱۵	۷۶.۲	۲۰	۷۵.۶	سهم جمعیت روستایی بالای ۲۰ خانوار بهره مند از آب آشامیدنی سالم از کل جمعیت روستایی
	۲۸	۱.۲	۲۹	۳.۱	۲۹	۵.۰	۲۹	۵.۰	۲۹	۶.۱	سهم آب تولید شده سطحی
هکتار	۲۹	۱۸۶۰	۲۹	۱۸۶۰	۲۹	۱۸۶۰	۲۹	۱۸۶۰	۲۹	۱۸۶۰	مساحت شبکه های آبیاری و زهکشی احداث شده
تعداد	۲۹	۰.۸	۲۸	۰.۸	۲۸	۰.۷	۲۸	۰.۷	۲۷	۰.۷	توزیع مصارف گاز طبیعی شرکت های گاز استانی
درصد	۲۸	۲۵	۲۸	۲۵	۲۸	۲۵	۲۸	۲۴	۲۸	۲۴	تعداد جایگاه های عرضه سوخت (CNG)

منبع: وزارت نیرو

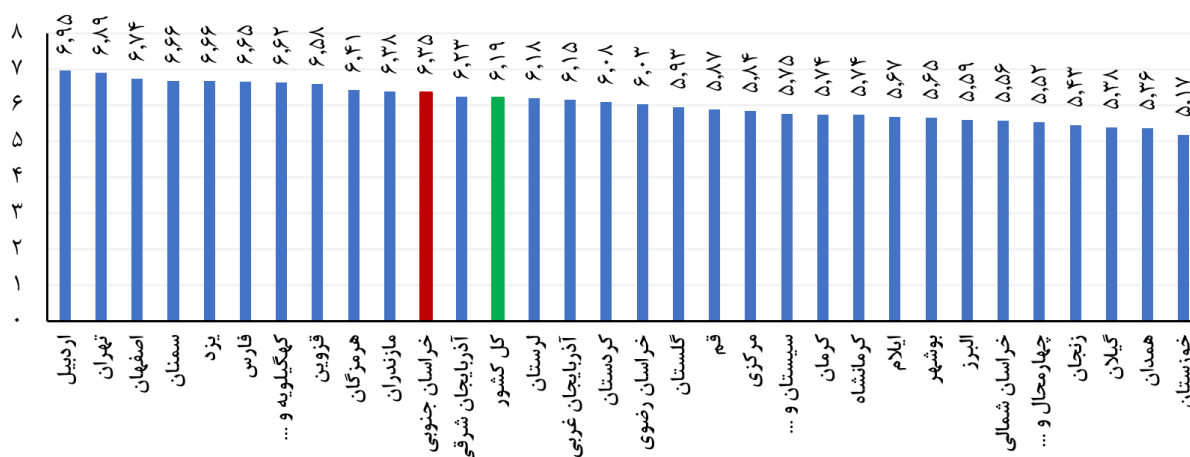
۲. **عدم تفهیم و آگاهی سرمایه گذاران از قوانین و سیاست های مربوطه:** سیاست های سرمایه گذاری خارجی در ایران برای دیگر کشورها کاملاً شناخته شده نیست. با توجه به مراجعه زیاد به سازمان سرمایه گذاری خارجی هنوز یک مسیر مشخص مراحل انجام، کار، شرایط قوانین و غیره مشخص و واضح نیست. افراد در جایگاه های متفاوت نظرات متفاوتی می دهند. در برخی از موارد سرمایه گذار خارجی به دلیل ندانستن یک سری قوانین متحمل ضررهای زیادی شده است. بنابراین مجبور به استخدام یک مشاور حقوقی در کنار کار شده است که برای آن هزینه زیادی دارد.

۳. **طولانی بودن فرآیند ثبت شرکت خارجی:** فرآیند ثبت شرکت خارجی یکی دیگر از مشکلاتی هست که پیچیدگی ها و درگیری های خاص خود را دارد. کندی اعطای ویزا و صادر کردن سیم کارت به نام شخص که در برخی جاها جزو الزامات است و بعضاً به مدت ۴ ماه به طول می انجامد، را می توان از جمله سایر چالش های برانگیز و زمان بر دانست.

۴. **هزینه زا بودن کالاهای واداتی که مشابه داخلی دارد:** مورد دیگری که میتوان به آن اشاره کرد وارد کردن مواد اولیه است که تأمین کنندگان ایران قادر به تولید حجم مورد نیاز نیستند و این مواد باید از خارج وارد شود ولی تعرفه های گمرکی روی آن بسته می شود چون به عنوان موادی هست که در ایران تولید می شود و برای حمایت از تولید کننده ایرانی روی آنها تعرفه گمرکی لحاظ می شود.

۵. **بوروکراسی مزمن اداری و ناهماهنگی بین‌دستگاهی:** فرآیندهای اداری مرتبط با سرمایه‌گذاری، از اخذ اطلاعات تا ثبت شرکت، تخصیص زمین، مجوزهای زیست‌محیطی، و بهره‌برداری، به‌شدت زمان‌بر و فاقد انسجام نهادی هستند. نبود سامانه‌های هوشمند، تداخل وظایف نهادهای ملی و استانی، و ناهماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، منجر به بی‌اعتمادی سرمایه‌گذار می‌شود. بسیاری از بسته‌های سرمایه‌گذاری بدون نام در عمل بلااستفاده باقی می‌مانند چون فرآیندهای اجرای آن‌ها تعریف نشده یا فاقد ضامن نهادی هستند. به طوریکه، بر اساس گزارش پایش ملی محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۴۰۳ که توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران منتشر شده است، شاخص «موانع در فرآیندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی» در استان خراسان جنوبی وضعیت نامطلوبی دارد و بالاتر از میانگین کشوری ارزیابی شده است. این امر نشان‌دهنده آن است که فعالان اقتصادی استان در مقایسه با سایر استان‌ها با بروکراسی پیچیده‌تر، زمان‌برتر و پرهزینه‌تری در مواجهه با دستگاه‌های اجرایی روبه‌رو هستند؛ موضوعی که می‌تواند به‌صورت مستقیم بر کاهش تمایل سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی برای ورود به طرح‌های توسعه‌ای در استان تأثیر منفی بگذارد.

نمودار ۱) موانع در فرآیندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی (نمره ۱ بهترین و ۱۰ بدترین)

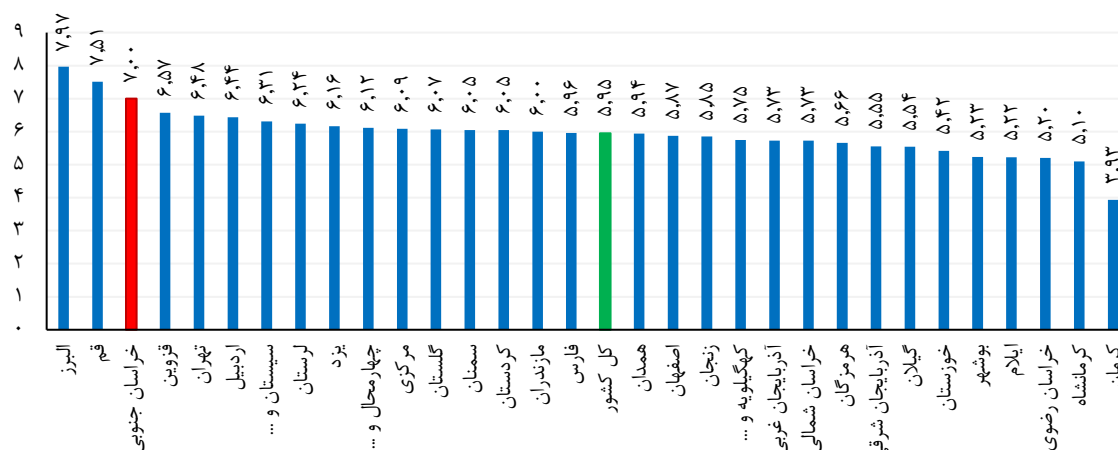
منبع: گزارش پایش ملی محیط کسب و کار ایران زمستان ۱۴۰۳ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

۶. **ضعف در ارتقای کیفیت فنی بسته‌های سرمایه‌گذاری:** بسته‌های سرمایه‌گذاری بی‌نام اغلب بدون انجام مطالعات جدی امکان‌سنجی (FS)، تحلیل ریسک، یا تحلیل مالی آماده می‌شوند و صرفاً شامل اطلاعات سطحی (مانند نام پروژه، مکان و برآورد هزینه اولیه) هستند. در نبود مطالعات مهندسی و مالی قابل اتکا، هیچ سرمایه‌گذار خارجی حرفه‌ای اقدام به ورود نخواهد کرد.

۷. **ضعف در نظام حقوقی و تضاد در تفسیر قوانین:** عدم ثبات مقررات، تفسیر دوگانه قوانین توسط مراجع مختلف، و نبود رویه قضایی شفاف در خصوص دعاوی سرمایه‌گذاری خارجی، یک مانع جدی در مسیر ورود سرمایه خارجی است. به طوریکه، بر اساس گزارش پایش ملی محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۴۰۳ که توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران منتشر شده است، شاخص مربوط به برداشت‌های سلیقه‌ای از قوانین و مقررات توسط مأموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت و غیره در استان خراسان جنوبی، وضعیت مطلوبی ندارد. این شاخص در مقایسه با میانگین کشوری در سطح بالاتری قرار دارد که بیانگر شدت بیشتر این معضل در استان است.

برداشت‌های غیرهمسان و بعضاً متناقض از مقررات، فرآیندهای اداری سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی را برای فعالان اقتصادی با ابهام، کندی و هزینه‌های غیرضروری همراه کرده و به عنوان یکی از موانع جدی در بهبود فضای کسب‌وکار استان شناسایی می‌شود.

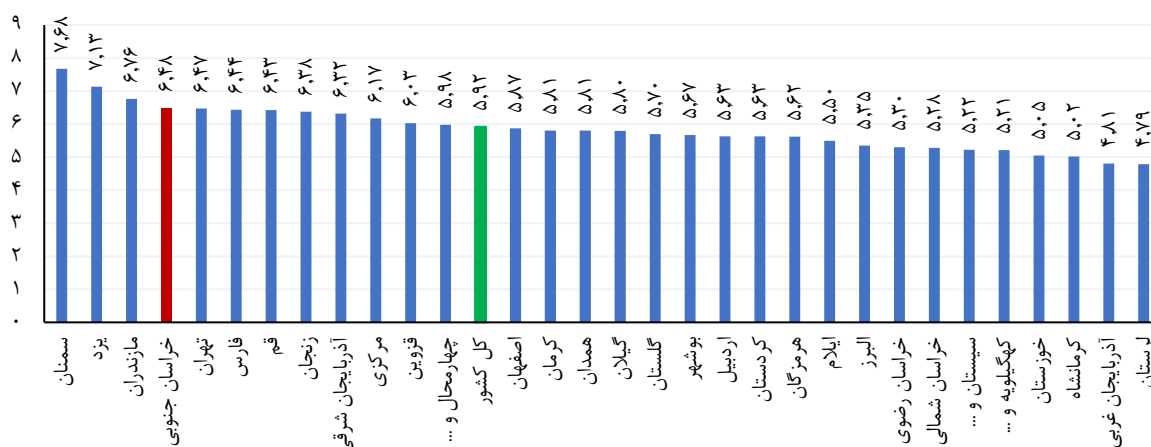
نمودار ۲) برداشت‌های سلیقه‌ای از قوانین و مقررات توسط مأموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت و غیره (نمره ۱ بهترین و ۱۰ بدترین)

منبع: گزارش پایش ملی محیط کسب وکار ایران زمستان ۱۴۰۳ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

۸. کمبود نیروی انسانی متخصص و مدیریتی: اجرای پروژه‌های سرمایه‌گذاری نیازمند منابع انسانی ماهر در حوزه‌هایی مانند حسابداری بین‌الملل، زبان انگلیسی، تنظیم قرارداد، مهندسی پروژه و مدیریت زنجیره تأمین است. اما خراسان جنوبی با کمبود جدی نیروی متخصص در این زمینه‌ها مواجه است. بسیاری از پروژه‌های تعریف‌شده در بسته‌های سرمایه‌گذاری به دلیل ناتوانی در جذب تیم اجرایی بومی و متخصص، عملاً اجراپذیر نیستند یا باید با هزینه بالاتری نیروی غیربومی استخدام شود که این امر جذابیت مالی پروژه را کاهش می‌دهد. بر پایه‌ی یافته‌های گزارش پایش ملی محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۴۰۳ که توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران منتشر شده است، شاخص مربوط به دسترسی به نیروی کار ماهر در استان خراسان جنوبی وضعیت نامناسبی دارد و نسبت به میانگین کشوری در سطح ضعیف‌تری قرار گرفته است. این موضوع نشان می‌دهد که بنگاه‌ها و سرمایه‌گذاران در استان با چالش قابل توجهی در جذب نیروی انسانی دارای مهارت‌های فنی، تخصصی و کارآمد مواجه‌اند؛ مسئله‌ای که می‌تواند روند بهره‌وری، اجرای پروژه‌ها و حتی تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری جدید در منطقه را تحت تأثیر قرار دهد.

نمودار ۳) کمبود نیروی کار ماهر (نمره ۱ بهترین و ۱۰ بدترین)

منبع: گزارش پایش ملی محیط کسب و کار ایران زمستان ۱۴۰۳ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

۹. تصویر منفی از ریسک‌های محیطی و امنیتی: هم‌مرزی با افغانستان و حضور برخی پدیده‌های امنیتی (مانند قاچاق، ناپایداری مرز، مهاجرت‌های غیررسمی) باعث شده نگاه سرمایه‌گذار خارجی به خراسان جنوبی با سوءظن همراه باشد. علی‌رغم وجود مزیت ژئوپلیتیکی بالقوه، نبود برنامه عملیاتی برای مدیریت ریسک‌های محیطی باعث شده این ظرفیت بالفعل نگردد. سرمایه‌گذاران خارجی معمولاً مناطق مرزی را نیازمند تضمین‌های چندلایه امنیتی و قانونی می‌دانند که در خراسان جنوبی چنین بسترهایی وجود ندارد.

۱۰. کمبود بانک اطلاعاتی و نقشه فرصت‌های جامع: سرمایه‌گذار خارجی نیازمند اطلاعات دقیق درباره ظرفیت‌های منطقه، هزینه‌های زیرساختی، ریسک‌های اجرایی و شاخص‌های بازار است. اما استان خراسان جنوبی دارای بانک اطلاعاتی یکپارچه و قابل دسترسی به زبان انگلیسی به صورت منسجم و به روز نیست. نبود نقشه فرصت‌ها با استانداردهای بین‌المللی، موجب شده تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران بر مبنای داده‌های ناکافی یا نادرست باشد.

۱۱. تقابل نگاه بخشی با نگاه فرابخشی در تدوین پروژه‌ها: اغلب بسته‌های سرمایه‌گذاری بی‌نام در خراسان جنوبی توسط دستگاه‌های بخشی بدون هماهنگی فرابخشی و فاقد تحلیل زنجیره ارزش طراحی می‌شوند. نتیجه آن، پروژه‌هایی بدون قابلیت ادغام با زنجیره تولید، نبود بازار هدف، یا وابستگی به نهادهایی خارج از توان استان است. این پروژه‌ها در عمل جذابیتی برای سرمایه‌گذار ندارند زیرا به سودآوری پایدار نمی‌انجامند.

۱۲. فرایندهای کند تخصیص زمین و تضاد در مالکیت‌ها: واگذاری زمین صنعتی، معدنی یا کشاورزی برای سرمایه‌گذاری در برخی از استان‌ها با چالش‌های پیچیده‌ای مواجه است. بخشی از اراضی مستعد، در مالکیت منابع طبیعی یا اشخاص حقیقی هستند که تعیین تکلیف آن‌ها فرآیند زمان‌بر و بعضاً پرهزینه‌ای دارد. اختلاف بین نهادهای ثبت، منابع طبیعی، جهاد کشاورزی و اداره کل امور اراضی نیز موجب سردرگمی سرمایه‌گذاران و توقف پروژه‌ها شده است.

۱۳. تضاد در برخی از مدل‌های پیشنهادی شراکت و عدم جذابیت ساختار مالکیت: در بسیاری از بسته‌های بی‌نام در گذشته، طرف ایرانی شرط شراکت با سهم مدیریتی ۵۱ درصد را تحمیل می‌کند، در حالی که تمامی منابع

مالی پروژه باید از سوی طرف خارجی تأمین شود. این مدل نه تنها از استانداردهای سرمایه‌گذاری جهانی تبعیت نمی‌کند بلکه فاقد توازن ریسک و بازده برای سرمایه‌گذار خارجی است. در موارد متعددی دیده شده که طرف ایرانی هیچ آورده فنی، مالی یا تجاری مؤثری ندارد و صرفاً به دلیل داشتن مجوز یا زمین، ادعای کنترل مدیریتی می‌کند. این نوع ساختارهای غیرمنصفانه، پروژه‌ها را از همان ابتدا فاقد جذابیت می‌سازد. از این رو پیشنهاد مطرح گردید حداقل امکان رفع این مشکل در صدور مجوزهای بی نام استان مدنظر قرار گیرد.

۱۴. مشکلات حاد در بازگشت سرمایه و انتقال وجوه: یکی از عمیق‌ترین چالش‌ها، عدم امکان اطمینان بخش برای خروج سرمایه از کشور است. فرآیند حواله ارزی، انتقال سود، یا حتی بازپرداخت اصل سرمایه، به واسطه محدودیت‌های شدید بانکی، تحریم‌ها و عدم شفافیت کانال‌های مالی، با مخاطره جدی مواجه است. استفاده از ارز دیجیتال نیز برای سرمایه‌گذاران از کشورهایی نظیر چین، غیرقابل استفاده است. کارمزدهای سنگین برای انتقال غیررسمی ارز و احتمال بلوکه شدن وجوه در مسیرهای مالی غیرشفاف، عملاً بازده واقعی سرمایه‌گذاری را به شدت کاهش داده است.

۱۵. خلأ در زنجیره تأمین و موانع واردات مواد اولیه: بسیاری از پروژه‌های صنعتی تعریف‌شده در بسته‌های سرمایه‌گذاری بی‌نام خراسان جنوبی، به تأمین مواد اولیه از خارج وابسته‌اند. اما تعرفه‌های حمایتی غیرمنعطف، سیاست‌های حمایت از تولید داخلی و ممنوعیت‌های ارزی موجب می‌شود واردات مواد اولیه با تعرفه‌های بالا، تأخیر در ترخیص یا حتی عدم امکان ورود همراه باشد. در نتیجه، سرمایه‌گذار نه تنها در تأمین مواد اولیه بلکه در تضمین استمرار تولید نیز با چالش روبروست، خصوصاً در صنایعی که ظرفیت تولید داخلی کفایت نمی‌کند.

۱۶. چندنرخ بودن ارز و بی‌ثباتی اقتصاد کلان: سرمایه‌گذار خارجی مجبور است سرمایه‌گذاری خود را در بستر ارزی انجام دهد، در حالی که صورت‌های مالی، خریدها و پرداخت‌های داخلی به ریال انجام می‌شود. در این شرایط، چندنرخ بودن ارز و نبود نرخ تثبیت‌شده قابل پیش‌بینی، منجر به برهم خوردن محاسبات مالی پروژه و کاهش نرخ بازده واقعی می‌شود. بی‌ثباتی تورمی نیز موجب می‌شود پیش‌بینی هزینه‌ها و قیمت تمام‌شده با عدم قطعیت شدید همراه شود. این امر، تدوین طرح تجاری برای سرمایه‌گذار را در عمل غیرممکن می‌سازد. بر اساس گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری منتشرشده توسط مرکز پژوهش‌های مجلس در زمستان ۱۴۰۳، شاخص ثبات اقتصاد کلان در استان خراسان جنوبی در وضعیت مناسبی قرار ندارد و در مقایسه با میانگین کشوری در سطحی نامطلوب‌تر ارزیابی شده است. در حالی که استان‌هایی مانند یزد، مازندران و هرمزگان از منظر این شاخص عملکردی بهتر داشته‌اند، استان خراسان جنوبی به همراه اردبیل و کردستان جزو سه استان با شرایط اقتصادی کلان ناپایدارتر شناخته شده‌اند. استمرار روند نزولی این نماگر نسبت به فصل گذشته، هشدار جدی درخصوص تشدید نااطمینانی‌های اقتصادی در استان است که می‌تواند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران را با تردید مواجه ساخته و ضرورت بررسی ریشه‌ای و سیاست‌گذاری هدفمند برای اصلاح شرایط را دوچندان کند.

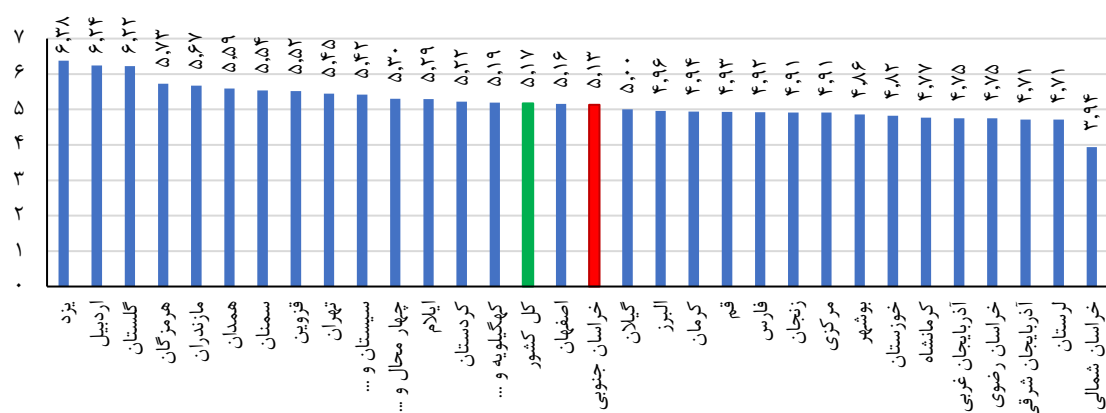
شکل ۱) رتبه استان ها براساس نماگر ثبات اقتصاد کلان در زمستان سال ۱۴۰۴

منبع: گزارش پایش امنیت سرمایه گذاری منتشر شده توسط مرکز پژوهش های مجلس

۱۷. تعهدات غیرعملیاتی و ریسک قراردادهای داخلی: یکی دیگر از موانع جدی، ضعف تعهدپذیری و اجرای قرارداد از سوی شرکای داخلی است. سرمایه‌گذاران خارجی بارها با عدم انجام تعهدات مالی، فنی یا لجستیکی از سوی طرف‌های ایرانی مواجه شده‌اند. در صورت بروز اختلاف نیز نظام داوری داخلی فاقد شفافیت، تخصص و سرعت کافی در رسیدگی به دعاوی تجاری با بازیگران خارجی است. همین مسئله موجب می‌شود که سرمایه‌گذار خارجی ناگزیر از طراحی قراردادهای پیچیده و هزینه‌بر برای پوشش ریسک‌های تعهدات شود. نمودار زیر که نمایانگر شاخص «بی تعهدی طرف‌های قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده‌هایشان» هست، نشان می‌دهد که اگرچه استان خراسان جنوبی در مقایسه با میانگین کشوری وضعیت بهتری دارد، اما همچنان از جایگاه مطلوبی در بین استان‌ها برخوردار نیست و در رتبه‌بندی استانی در حد میانه قرار دارد. این موضوع بیانگر آن است که سطح پایبندی به تعهدات قراردادی در استان، نیازمند بهبود بوده و تقویت اعتماد در روابط اقتصادی و تجاری می‌تواند یکی از اولویت‌های مهم در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و فرهنگی منطقه باشد.

نمودار ۴) بی تعهدی طرف‌های قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده‌هایشان (نمره ۱۰ بهترین و ۱ بدترین)

منبع: گزارش پایش ملی محیط کسب و کار ایران زمستان ۱۴۰۳ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

۱۸. ضعف اطلاع‌رسانی و نبود سیستم ارتباطی کارآمد: نه تنها بسته‌های بی‌نام به‌درستی برای سرمایه‌گذاران

خارجی معرفی نمی‌شوند، بلکه اغلب کارشناسان استانی نیز درک روشنی از ماهیت و الزامات این مجوزها ندارند. نبود پلتفرم اطلاع‌رسانی جامع و چندزبانه موجب شده بسیاری از پروژه‌ها حتی به مرحله مذاکره هم نرسند. علاوه بر آن، کارگزاری‌های محلی فاقد تخصص در جذب سرمایه‌گذار خارجی‌اند و برخی نیز صرفاً نقش واسطه بدون ارزش‌افزوده ایفا می‌کنند.

۷-۳. بررسی تجربه سایر کشورها در زمینه تسهیل صدور مجوزها و افزایش سرمایه‌گذاری

الف) کشور سنگاپور

سنگاپور طی دو دهه گذشته با ترکیبی از «تسهیل صدور مجوزها» و «ایجاد زیست‌بوم‌های متمرکز سرمایه‌گذاری» محیطی ساخته که ورود سرمایه، نوآوری و رشد بهره‌وری را شتاب داده است. از یک‌سو هسته سیاست «تجربه‌محور مجوزدهی» با سازوکار «پنل حامی کسب‌وکارها»^۱ که از سال ۲۰۰۰ به ابتکار وزارت دارایی تأسیس شد، با دریافت مستقیم بازخورد شرکت‌ها مقررات مانع‌زا را شناسایی و اصلاح می‌کند. این فرایند نه‌تنها هزینه‌های تطبیق را کاهش داده بلکه اعتماد بخش خصوصی را به سیاست‌گذار افزایش داده و مسیر ورود بازیگران جدید را هموار ساخته است. در سطح اجرا، دولت با ایجاد «گوبیزینس»^۲ به‌عنوان درگاه یکپارچه، فرآیند درخواست، پیگیری، تمدید و مدیریت چندین مجوز را در یک پلتفرم دیجیتال گردآوری کرده است. این سامانه مجهز به مشاور هوشمند است که متقاضی را در انتخاب نوع مجوز مناسب راهنمایی می‌کند و از ثبت شرکت تا اخذ مجوز غذا، خدمات یا صنعت، همه چیز را به‌صورت برخط و شفاف در دسترس قرار داده است. چنین «پنجره واحدی» اصطکاک اداری را کاهش داده، زمان شروع کسب‌وکار را کوتاه کرده و زمینه انباشت تجربه برای بهبود مستمر فرایندها را فراهم آورده است. در حوزه‌هایی با پویایی فناورانه، رویکرد «مجوزهای عام/طبقاتی» و «رگولاتوری چابک» مسیر آزمایش و مقیاس‌گذاری را کوتاه کرده است. برای نمونه، در بخش ارتباطات و رسانه، بسیاری از ارائه‌دهندگان خدمات تحت نظام «Class Licence» صرفاً با ثبت‌نام و اطلاع‌رسانی فعالیت می‌کنند و نیازی به گذراندن فرایند طولانی صدور مجوز فردی ندارند. در حوزه خدمات مالی، بانک مرکزی سنگاپور (MAS) با ایجاد «صندوق نظارتی فین‌تک»^۳ به شرکت‌های نوآور امکان داده است محصولات یا خدمات جدید را در محیطی با محدودیت‌های نظارتی کنترل‌شده آزمایش کنند. این ابتکار ریسک شکست‌های سیستمی را کاهش داده و در عین حال نوآوری را تشویق کرده است. چنین مدل‌هایی موجب شد سنگاپور به یکی از مراکز جهانی فین‌تک و خدمات مالی دیجیتال تبدیل شود. در کنار اصلاحات مقرراتی، کشور با «برنامه سرمایه‌گذار جهانی» نیز مسیر جذابی برای سرمایه‌گذاران خارجی واجد شرایط طراحی کرده است. این برنامه با اعطای اقامت دائم به کارآفرینان و سرمایه‌گذاران کلان که تعهد به سرمایه‌گذاری در بخش‌های اولویت‌دار و ایجاد شغل دارند، به جذب سرمایه مستقیم خارجی و انتقال دانش مدیریتی کمک کرده است. بسیاری از استارت‌آپ‌های موفق منطقه و شرکت‌های چندملیتی از طریق این مسیر وارد سنگاپور شده و آن را به پایگاه اصلی خود در آسیا تبدیل کرده‌اند.

۱ . Pro-Enterprise Panel

۲ . GoBusiness

۳ . FinTech Regulatory Sandbox

ضلع دیگر سیاست، «ایجاد مناطق تخصصی سرمایه‌گذاری» بوده است که توسط نهاد توسعه صنعتی JTC اداره می‌شوند. نمونه شاخص آن «جزیره جورونگ»^۱ است که با تجمیع زیرساخت‌ها، لجستیک و انرژی مشترک برای صنایع شیمیایی و پالایشی، بیش از ۱۰۰ شرکت بین‌المللی و بالغ بر ۵۰ میلیارد دلار سرمایه را جذب کرده و امروزه یکی از هاب‌های جهانی صادرات مواد شیمیایی و پتروشیمی است. همچنین منطقه نوآوری جورونگ با تمرکز بر تولید پیشرفته، رباتیک و فناوری‌های نو، زنجیره‌ای کامل از تحقیق، طراحی، نمونه‌سازی و تولید را در یک منطقه یکپارچه گرد هم آورده است. «one-north» نیز به‌عنوان خوشه نوآوری در حوزه‌های زیست‌فناوری، فناوری اطلاعات و رسانه دیجیتال، ترکیب دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و شرکت‌های نوپا را در کنار یکدیگر قرار داده و محیطی بین‌رشته‌ای برای نوآوری ایجاد کرده است. برآیند این سیاست‌ها در شاخص‌های بین‌المللی به‌خوبی مشهود است. بانک جهانی در گزارش‌های سهولت کسب و کار سال‌ها سنگاپور را در میان سه کشور برتر جهان در سهولت شروع و اداره کسب‌وکار رتبه‌بندی کرده است. گزارش تازه‌تر «آماده کسب و کار» نیز نشان می‌دهد این کشور در زمینه کیفیت خدمات عمومی، سرعت ثبت شرکت و کارآمدی نظام مجوزدهی جایگاه ممتازی دارد. به‌طور کلی، می‌توان گفت ترکیب سیاست‌های تسهیل‌گرایانه در صدور مجوزها، ایجاد درگاه‌های دیجیتال و یکپارچه، طراحی برنامه‌های جذب سرمایه‌گذار و توسعه خوشه‌های تخصصی، موجب شده است سنگاپور از کشوری کوچک و فاقد منابع طبیعی به یک قطب سرمایه‌گذاری، نوآوری و تولید پیشرفته در سطح جهانی بدل شود.^۲

ب) کشور چین

چین از دهه ۱۹۸۰ میلادی با اجرای سیاست اصلاحات اقتصادی و باز کردن دروازه‌های سرمایه‌گذاری توانسته است به یکی از موفق‌ترین کشورها در جذب سرمایه‌گذاری تبدیل شود و تجربه این کشور نشان می‌دهد که طراحی سیاست‌های تسهیل سرمایه‌گذاری نقش بسیار مؤثری در توسعه اقتصادی و افزایش حضور شرکت‌های بین‌المللی دارد، چین با ارائه محیط قانونی شفاف، تسهیل صدور مجوزها، زیرساخت‌های پیشرفته و مزایای مالی و اداری توانسته سرمایه‌گذاران را به سمت بازار بزرگ خود جذب کند، یکی از مهم‌ترین اقدامات چین در این زمینه راه‌اندازی مناطق ویژه اقتصادی در شهرهایی مانند شنژن، ژوهای و شانگهای بوده است، این مناطق با هدف ارائه تسهیلات ویژه برای سرمایه‌گذاران خارجی ایجاد شدند و شامل معافیت‌های مالیاتی، کاهش محدودیت‌های مالکیت خارجی، دسترسی به زیرساخت‌های پیشرفته و فرآیندهای اداری ساده و سریع هستند، به عنوان مثال شنژن که اولین منطقه ویژه اقتصادی چین بود، از یک روستای کوچک با جمعیت حدود ۳۰ هزار نفر در دهه ۱۹۷۰ به یک مرکز جهانی فناوری، مالی و صنعتی تبدیل شد، این منطقه توانسته است با سرمایه‌گذاری قابل توجه در تحقیق و توسعه و ایجاد پارک‌های صنعتی عظیم مانند شهر فناوری هواوی^۳ به یکی از هسته‌های نوآوری و تکنولوژی در جهان تبدیل شود، تولید ناخالص سرانه شنژن بین سال‌های ۱۹۷۹ تا ۲۰۱۹ بیش از ۳۳،۴۷۹ درصد رشد داشته است و GDP کل این شهر در سال ۲۰۲۳ بیش از ۳۰۴۶ تریلیون یوان برآورد شده است، رشدی که حتی از هونگ‌کونگ و سنگاپور نیز فراتر رفته است،

۱ . Jurong Island

۲ . Source: Ministry of Trade and Industry Singapore – Pro-Enterprise Panel (PEP): <https://www.mti.gov.sg/PEP> & GoBusiness Portal (GovTech & MTI): <https://www.gobusiness.gov.sg/> & Monetary Authority of Singapore (MAS) – FinTech Regulatory Sandbox: <https://www.mas.gov.sg/>

۳ . Huawei Tech City

سرمایه‌گذاران خارجی در شنژن توانستند بدون نیاز به شراکت با شرکت‌های محلی مالکیت کامل شرکت‌های خود را داشته باشند و به سرعت کسب‌وکار خود را راه‌اندازی کنند، این مناطق با ارائه معافیت‌های مالیاتی، دسترسی به زیرساخت‌های پیشرفته و فرآیندهای اداری سریع محیطی جذاب و امن برای سرمایه‌گذاری فراهم کردند.

چین همچنین با اصلاحات قانونی و کاهش بروکراسی فرآیند صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری را تسهیل کرده است، این کشور سامانه‌های دیجیتال و آنلاین برای ثبت شرکت‌ها و صدور مجوزها راه‌اندازی کرده است که زمان لازم برای دریافت مجوزها را به شکل قابل توجهی کاهش داده است و اقدامات دیجیتالی کردن فرآیندها باعث شده است سرمایه‌گذاران بین‌المللی بتوانند بدون پیچیدگی‌های اداری سنتی کسب‌وکار خود را راه‌اندازی و توسعه دهند. تجربه چین نشان می‌دهد ایجاد مناطق ویژه اقتصادی نه تنها به جذب سرمایه‌گذاری خارجی کمک کرده است بلکه موجب رونق بخش‌های صنعتی، فناوری و خدماتی نیز شده است، این مناطق توانسته‌اند به عنوان هسته‌های نوآوری و تولید صنعتی عمل کنند و فرصت‌های شغلی گسترده‌ای برای نیروی کار داخلی ایجاد نمایند و وجود این مناطق باعث شده است سرمایه‌گذاران خارجی با اطمینان بیشتری به فعالیت اقتصادی بلندمدت در چین فکر کنند زیرا محیط قانونی و اقتصادی حمایت‌های لازم را فراهم می‌کند. علاوه بر مناطق ویژه اقتصادی، چین با ایجاد مناطق آزاد تجاری و سیاست‌های کاهش محدودیت‌های سرمایه‌گذاری محیطی رقابتی برای جذب سرمایه‌گذاران بین‌المللی ایجاد کرده است. این سیاست‌ها شامل اجازه مالکیت صددرد خارجی در برخی فعالیت‌ها، تسهیل واردات و صادرات و ارائه مشوق‌های مالی و اداری به شرکت‌ها است و این اقدامات باعث شده است چین به یکی از مقاصد اصلی سرمایه‌گذاری خارجی در سطح جهان تبدیل شود و سهم قابل توجهی از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را جذب نماید. یکی دیگر از موفقیت‌های چین ایجاد هماهنگی بین سیاست‌های ملی و محلی در زمینه سرمایه‌گذاری است. دولت مرکزی با تدوین چارچوب‌های قانونی و نظارتی امکان انعطاف‌پذیری را به استان‌ها و مناطق ویژه اقتصادی داده است تا با توجه به شرایط محلی مشوق‌ها و تسهیلات مناسبی ارائه دهند و این مدل انعطاف‌پذیر باعث شده است مناطق مختلف چین بتوانند با توجه به نیازهای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی محیط مناسبی برای توسعه کسب‌وکار فراهم کنند. به طور خلاصه تجربه چین در تسهیل صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری و ایجاد مناطق ویژه اقتصادی نشان می‌دهد سیاست‌گذاری هوشمند، کاهش بروکراسی و ارائه مشوق‌های اقتصادی می‌تواند اثرات قابل توجهی بر توسعه اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی داشته باشد، چین توانسته است با این اقدامات نه تنها رشد اقتصادی چشمگیری ایجاد کند بلکه جایگاه خود را به عنوان یک مرکز مهم اقتصادی، صنعتی و تکنولوژیک در سطح جهانی تثبیت نماید^۱.

ج) کشور امارات

امارات متحده عربی یکی از موفق‌ترین کشورها در خاورمیانه در زمینه جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تسهیل کسب‌وکار به شمار می‌رود. این کشور توانسته است با طراحی و توسعه گسترده مناطق آزاد تجاری، فرآیند صدور مجوزها و سرمایه‌گذاری را برای شرکت‌های خارجی به شکل چشمگیری ساده کند. تجربه امارات نشان می‌دهد که ایجاد محیط قانونی و اقتصادی شفاف و ارائه مزایای رقابتی می‌تواند به افزایش سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه اقتصادی پایدار منجر شود. یکی از ابزارهای کلیدی امارات در این زمینه، راه‌اندازی مناطق آزاد بوده است. این مناطق با ارائه تسهیلات ویژه

۱ . Source: www.investopedia.com/terms/s/shenzhen-sez-china.asp

شامل مالکیت صد درصد خارجی، معافیت‌های مالیاتی بلندمدت، اجازه انتقال آزاد سرمایه و سود، و فرآیندهای سریع و ساده برای ثبت شرکت، توانسته‌اند محیطی جذاب برای سرمایه‌گذاران بین‌المللی ایجاد کنند. مزایای این مناطق، نه تنها محدود به کاهش هزینه‌ها یا معافیت مالیاتی است، بلکه شامل دسترسی به زیرساخت‌های پیشرفته، شبکه‌های لجستیکی و پشتیبانی‌های تخصصی در زمینه حقوقی و اداری نیز می‌شود. در دبی، برخی از مناطق آزاد مانند منطقه آزاد میدان، مرکز چند کالایی دبی (DMCC)، مرکز مالی بین‌المللی دبی (DIFC) و سازمان واحه سیلیکون دبی (DSOA)^۱ امکان مالکیت مستقیم املاک توسط شرکت‌های ثبت‌شده را فراهم کرده‌اند. این سیاست سبب شده است که شرکت‌های خارجی بتوانند در بازار املاک دبی سرمایه‌گذاری کنند و حضور بلندمدت تجاری خود را تضمین نمایند. این اقدام همچنین به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران خارجی کمک کرده و موجب رونق بخش‌های مختلف اقتصاد دبی، از جمله بخش خدمات مالی و فناوری، شده است.

فرآیند ثبت و صدور مجوزها در این مناطق آزاد نیز بسیار ساده و شفاف است. برای نمونه، در منطقه آزاد میدان، مراحل شامل انتخاب فعالیت اقتصادی، تعیین نام شرکت، ارائه مدارک لازم، پرداخت هزینه‌های صدور مجوز و ثبت قرارداد اجاره محل کار است. در DMCC نیز ثبت شرکت شامل ارائه مدارک، دریافت تأییدیه اولیه، انتخاب نام و فعالیت تجاری، انتخاب دفتر کار، پرداخت هزینه‌ها و دریافت مجوز نهایی است. این فرآیندهای سریع و ساختارمند باعث کاهش زمان و پیچیدگی‌های اداری شده و به طور مستقیم جذابیت سرمایه‌گذاری در امارات را افزایش داده است. تجربه امارات نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری هوشمند در زمینه صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری و ایجاد مناطق آزاد می‌تواند اثرات قابل توجهی بر توسعه اقتصادی داشته باشد. شرکت‌های مستقر در این مناطق علاوه بر بهره‌مندی از مزایای قانونی و مالی، می‌توانند از امکانات پیشرفته، دسترسی به بازارهای بین‌المللی و شبکه‌های تجاری قوی بهره‌مند شوند. این ترکیب از مزایا موجب شده است که امارات به یکی از اصلی‌ترین مقاصد سرمایه‌گذاری خارجی در خاورمیانه تبدیل شود.

علاوه بر این، مناطق آزاد امارات نه تنها به جذب سرمایه‌گذاری خارجی کمک کرده‌اند، بلکه فرصت‌های شغلی جدید و تنوع اقتصادی ایجاد کرده‌اند. سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی با مشاهده روند شفاف و حمایت‌های قانونی، تمایل بیشتری به سرمایه‌گذاری بلندمدت پیدا می‌کنند. این مناطق آزاد همچنین محیطی رقابتی برای رشد استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های نوپا فراهم کرده و باعث توسعه بخش‌های فناوری، مالی، خدماتی و خلاق شده است. نکته قابل توجه دیگر این است که امارات توانسته است با ایجاد قوانین و زیرساخت‌های مناسب، خطرهای سرمایه‌گذاری خارجی را کاهش دهد. سیستم‌های حقوقی و مالی شفاف، امکان مالکیت صد درصد خارجی و حفاظت قانونی از سرمایه‌گذاران باعث افزایش اعتماد و اطمینان سرمایه‌گذاران شده است. به این ترتیب، تجربه امارات نمونه‌ای موفق از ترکیب سیاست‌های تسهیل‌گرانه با جذب سرمایه‌گذاری خارجی به شمار می‌رود.

علاوه بر دبی، سایر امارات مانند شارجه، عجمان و رأس‌الخیمه نیز مناطق آزاد خود را دارند، اما برخی از این مناطق امکان مالکیت املاک در دبی را فراهم نمی‌کنند. با این حال، این مناطق همچنان گزینه‌های جذابی برای سرمایه‌گذاری

^۱ . Meydan Free Zone ،Dubai Multi Commodities Centre (DMCC) ،Dubai International Financial Centre (DIFC) & Dubai Silicon Oasis Authority (DSOA)

مقرون به صرفه، راه‌اندازی سریع کسب‌وکار و بهره‌مندی از معافیت‌های مالیاتی و آزادی‌های اقتصادی هستند. سیاست‌های متنوع امارات در زمینه مناطق آزاد، به سرمایه‌گذاران این امکان را می‌دهد که با توجه به نیازها و اولویت‌های خود، مناسب‌ترین منطقه را برای فعالیت تجاری انتخاب کنند. در مجموع، تجربه امارات متحده عربی نشان می‌دهد که تسهیل صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری و ایجاد مناطق آزاد تجاری، ابزار بسیار مؤثری برای توسعه اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تقویت جایگاه کشور در سطح بین‌المللی است. این کشور توانسته با ایجاد یک اکوسیستم مناسب، نه تنها کسب‌وکارهای بین‌المللی را جذب کند، بلکه رشد پایدار و متنوع اقتصادی را نیز تضمین نماید. تجربه امارات می‌تواند الگوی مناسبی برای سایر کشورها در زمینه ایجاد سیاست‌های سرمایه‌گذاری جذاب و تسهیل کسب‌وکار باشد.^۱

د) کشور نیوزیلند

نیوزیلند طی سال‌های اخیر با اتخاذ رویکردی نظام‌مند در تسهیل صدور مجوزها و دیجیتالی‌سازی فرآیندهای اداری توانسته است محیطی بسیار کارآمد و شفاف برای فعالیتهای اقتصادی ایجاد کند؛ به‌طوری که این کشور سال‌ها در گزارش‌های بانک جهانی سهولت کسب و کار در جایگاه نخست یا دوم جهان از نظر سهولت شروع کسب‌وکار قرار گرفته است. محور اصلی این موفقیت، ایجاد سامانه‌های یکپارچه و آنلاین همچون دفتر شرکت‌های نیوزیلند و Business.govt.nz است که کلیه فرآیندهای ثبت شرکت، اخذ مجوز و دریافت اطلاعات حقوقی و مالیاتی را در قالب «پنجره واحد» در اختیار کارآفرینان قرار می‌دهند. ثبت شرکت در نیوزیلند معمولاً کمتر از یک روز زمان می‌برد و بسیاری از مجوزهای پایه کسب‌وکار به‌صورت خودکار یا از طریق تأیید دیجیتال صادر می‌شوند. در حوزه‌هایی نظیر ساخت‌وساز و خرده‌فروشی نیز سیاست «خود-گواهینامه‌ای و مجوزهای سریع»^۲ به کار گرفته شده است؛ به این معنا که متقاضی با ارائه اظهارنامه و رعایت الزامات فنی، بدون انتظار طولانی برای تأیید ادارات، مجوز فعالیت دریافت می‌کند و دولت صرفاً نظارت پسینی اعمال می‌کند. این رویکرد بار نظارتی را سبک‌تر کرده و در عین حال اعتماد میان بخش خصوصی و دولت را افزایش داده است.

هم‌زمان، نیوزیلند با توسعه سامانه‌های دیجیتال تبادل داده میان دستگاه‌های دولتی، از تکرار درخواست مدارک و مراجعات حضوری جلوگیری کرده و در نتیجه هزینه‌های تراکنشی برای سرمایه‌گذاران و کارآفرینان به حداقل رسیده است. نتیجه چنین سیاست‌هایی جذب گسترده سرمایه‌گذاری خارجی مستقیم (FDI) به‌ویژه در بخش‌های کشاورزی پیشرفته، انرژی‌های تجدیدپذیر و فناوری‌های دیجیتال بوده است. علاوه بر آن، با ساده‌سازی فرایند مجوزدهی و فراهم‌سازی بسترهای الکترونیکی، بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEs) که ستون فقرات اقتصاد نیوزیلند محسوب می‌شوند، توانسته‌اند سریع‌تر وارد بازار شده و سهم بیشتری در صادرات خدمات و محصولات ایفا کنند. در واقع، تسهیل مقررات و سرعت در صدور مجوزها مستقیماً با ارتقای رقابت‌پذیری و رشد پایدار اقتصادی این کشور پیوند خورده است

۱ . Source: <https://3saestate.com/dubai/guide-to-dubai-free-zones-and-real-estate-ownership/>

۲ . Self-certification & Fast-track Permits

و همین امر موجب شده نیوزیلند، با وجود بازار کوچک داخلی، به یکی از جذاب‌ترین محیط‌های سرمایه‌گذاری در جهان بدل شود.^۱

ه) کشور نیجریه

تجربه نیجریه در ایجاد مناطق ویژه اقتصادی و تسهیل صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری، نمونه‌ای برجسته از تلاش کشورهای در حال توسعه برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تقویت زیست‌بوم صنعتی و فناوری است. یکی از شاخص‌ترین نمونه‌ها، منطقه آزاد «لککی فری زون»^۲ است که دولت ایالتی لاگوس در سال ۲۰۰۹ تأسیس کرد. این منطقه ۱۵۰ کیلومتر مربعی در سواحل خلیج گینه، با ارائه معافیت‌های مالیاتی و مزایای دیگر، مکانی را برای شرکت‌ها فراهم می‌آورد تا از قوانین کشوری به شکل محدود خارج شوند و در عین حال با بهره‌گیری از مشوق‌های اقتصادی، سرمایه‌های بین‌المللی را به سوی خود جذب کنند. فلسفه ایجاد این منطقه، ساده و روشن بود: جذب کسب‌وکارهای بین‌المللی برای ایجاد یک هاب صنعتی و اقتصادی پویا و سپس مشاهده جریان سرمایه و رشد اقتصادی به سایر نقاط کشور. طرح‌های صنعتی در این منطقه عمدتاً شامل پالایشگاه نفت، کارخانه‌های پوشاک و دیگر صنایع تولیدی هستند، اما تجربه نیجریه فراتر از حوزه صنعتی سنتی رفته است. پروژه‌های نوآورانه‌ای مانند ایتانا^۳، که توسط کارآفرینان فناوری موفق نیجریه هدایت می‌شود، با تمرکز بر فناوری دیجیتال و ایجاد یک شهرک استارت‌آپی، نشان می‌دهند که چگونه مناطق ویژه می‌توانند زیست‌بوم نوآوری را در کشور تقویت کنند. ایتانا با بهره‌گیری از معافیت‌های مالیاتی موجود در لککی فری زون، توانسته است نه تنها سرمایه‌گذاران خارجی و بین‌المللی را جذب کند، بلکه محیط قانونی و زیرساختی مناسبی برای رشد شرکت‌های فناوری فراهم آورد. این پروژه، که از حمایت سرمایه‌گذاران و صندوق‌های خطرپذیر بین‌المللی بهره‌مند است، قصد دارد هم به شکل دیجیتال و هم به شکل فیزیکی به توسعه اقتصادی کمک کند و نمونه‌ای از موفقیت سیاست‌های تسهیل سرمایه‌گذاری در نیجریه باشد.

یکی از نکات کلیدی تجربه نیجریه، ترکیب رویکردهای قانونی، زیرساختی و اجتماعی برای ایجاد یک محیط سرمایه‌گذاری مطلوب است. بنیان‌گذاران ایتانا در طراحی شهرک استارت‌آپی خود سه محور اساسی یعنی حاکمیت، زیرساخت و جامعه را مد نظر قرار داده‌اند، تا سرمایه‌گذاران با اطمینان بیشتری در کشور سرمایه‌گذاری کنند و شرکت‌های فناوری بتوانند در سطح جهانی رشد کنند. این تجربه نشان می‌دهد که ایجاد یک منطقه ویژه با چارچوب قانونی و تسهیلات مشخص، از جمله تسهیل ثبت شرکت‌ها، قوانین مالیاتی مطلوب، سیاست‌های مهاجرتی مناسب و حمایت از بانکداری آفشور، می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کمک کند و بازده اقتصادی برای کل کشور به همراه داشته باشد. همچنین، پروژه ایتانا نمونه‌ای از بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، به ویژه حوزه بلاک‌چین و ارزهای دیجیتال، در تقویت مناطق ویژه اقتصادی است. همکاری با صرافی جهانی بینانس^۴ و ایجاد یک زیست‌بوم مالی مبتنی بر بلاک‌چین، نشان‌دهنده نوآوری در سیاست‌گذاری و انعطاف‌پذیری دولت نیجریه در حوزه فناوری است.

۱ . Source: New Zealand Companies Office (Official Government Register): <https://companies-register.companiesoffice.govt.nz/> & Business.govt.nz – Official Government Business Portal: <https://www.business.govt.nz/> & New Zealand Ministry of Business, Innovation & Employment (MBIE) – Regulatory Reform and Business Growth Agenda: <https://www.mbie.govt.nz>

۲ . the Lekki Free Zone

۳ . Itana

۴ . Binance

در حالی که این کشور پیش از این در زمینه مقررات فناوری و ارزهای دیجیتال سیاست‌های محدودکننده داشته است، ایجاد مناطق ویژه دیجیتال نشان می‌دهد که می‌توان با چارچوب‌های قانونی مناسب، فرصت‌های رشد اقتصادی و نوآوری دیجیتال را به شکلی ایمن و کارآمد تسهیل کرد.

تجربه نیجریه همچنین نشان می‌دهد که مناطق ویژه اقتصادی می‌توانند اثرات مثبت توسعه‌ای گسترده‌ای داشته باشند، به شرطی که اهداف آن‌ها فراتر از تسهیل فعالیت‌های صنعتی سنتی باشد و شامل حوزه‌های نوآورانه، کارآفرینی دیجیتال و مشارکت جامعه محلی نیز شود. این کشور با ترکیب سرمایه‌گذاری بین‌المللی، سیاست‌های مالیاتی جذاب، و ایجاد زیست‌بوم قانونی شفاف، موفق شده است نمونه‌ای عملی از تسهیل صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری و ایجاد انگیزه برای کسب‌وکارها را ارائه دهد که می‌تواند به الگوی سایر کشورهای در حال توسعه تبدیل شود. علاوه بر این، تجربه نیجریه نشان می‌دهد که سیاست‌های تسهیل سرمایه‌گذاری موفق تنها به معافیت‌های مالیاتی محدود نمی‌شود، بلکه باید شامل شفافیت قانونی، تسهیل ثبت شرکت‌ها، ارائه زیرساخت‌های فیزیکی و دیجیتال، و ایجاد محیطی برای جذب سرمایه‌گذاران بین‌المللی باشد. ایتانا و دیگر پروژه‌های مبتنی بر لککی فری زون نمونه‌هایی هستند که نشان می‌دهند چگونه ترکیب سیاست‌های هوشمند اقتصادی و همکاری با بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران خارجی، می‌تواند به شکوفایی مناطق ویژه اقتصادی و افزایش رقابت‌پذیری کشور منجر شود. در مجموع، تجربه نیجریه در حوزه صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری و ایجاد مناطق ویژه اقتصادی، نمونه‌ای موفق از سیاست‌گذاری توسعه‌گرا است که می‌تواند الهام‌بخش کشورهای دیگر باشد. دولت نیجریه توانسته است با طراحی چارچوب‌های قانونی جذاب، ارائه مشوق‌های مالیاتی، فراهم کردن زیرساخت‌های لازم و جذب سرمایه‌گذاران بین‌المللی، محیطی پویا و نوآورانه برای فعالیت کسب‌وکارها ایجاد کند. تجربه لککی فری زون و پروژه‌های نوآورانه‌ای مانند ایتانا نشان می‌دهد که اقدامات تسهیل‌کننده سرمایه‌گذاری نه تنها می‌توانند به جذب سرمایه کمک کنند، بلکه به ایجاد زیست‌بوم نوآوری و رشد اقتصادی پایدار نیز منجر می‌شوند و در عین حال نمونه‌ای از موفقیت سیاست‌های توسعه‌ای هوشمند در کشورهای در حال توسعه ارائه می‌دهند.^۱

۸. نتیجه‌گیری و ارائه توصیه‌های سیاستی

نتایج حاصل از بررسی‌های میدانی و مصاحبه‌های تخصصی با مدیران دستگاه‌های اجرایی، کارشناسان حوزه سرمایه‌گذاری و فعالان اقتصادی در سطح استان خراسان جنوبی نشان می‌دهد که فرآیند صدور و بهره‌برداری از مجوزهای بی‌نام با مجموعه‌ای از چالش‌های ساختاری، نهادی و اجرایی مواجه است که مانع از تحقق اثربخش این ابزار سیاستی در جذب سرمایه‌گذاری شده است. از جمله چالش‌های احصاء شده می‌توان به ضعف زیرساخت‌های پایه اقتصادی، نبود آگاهی و فهم دقیق سرمایه‌گذاران از قوانین و سیاست‌های حمایتی، پیچیدگی و طولانی بودن فرآیند ثبت شرکت‌های خارجی، و بوروکراسی مزمن اداری همراه با ناهماهنگی میان دستگاه‌های متولی اشاره کرد. همچنین، نبود بانک اطلاعاتی منسجم از فرصت‌های سرمایه‌گذاری، تقابل رویکردهای بخشی و فرابخشی در تدوین پروژه‌ها، عدم جذابیت برخی از مدل‌های شراکت و مشکلات در بازگشت سرمایه و انتقال وجوه، فضای پرریسک محیطی، ناپایداری متغیرهای کلان اقتصادی از جمله چندنرخ بودن ارز، و ضعف در اطلاع‌رسانی شفاف از دیگر موانع مؤثر در مسیر

^۱ . Source: <https://www.wired.com/story/itana-binance-charter-cities-institute-africa-tech-startup/>

اجرای موفق مجوزهای بی‌نام بوده است. در این راستا، گزارش حاضر با هدف رفع این چالش‌ها و ارتقاء بهره‌وری این ابزار و با کمک دستگاه‌های اجرایی مربوطه، مجموعه‌ای از پیشنهادهای تخصصی، عملیاتی و نهادی را در محورهای مختلف به شرح جدول زیر ارائه می‌دهد:

جدول ۲) پیشنهادات و راهکارهای بهبود فرآیند صدور مجوزهای بی‌نام

۱. اصلاح و ارتقاء زیرساخت‌های پایه اقتصادی برای صدور مجوزهای بی‌نام

ایجاد نقشه مکانی سرمایه‌گذاری: تهیه یک نقشه دیجیتال جامع مبتنی بر GIS شامل اطلاعات زیرساختی، ظرفیت‌های زیر بنایی، مالکیت زمین، تأمین آب، برق، گاز، دسترسی‌های حمل‌ونقلی و پتانسیل‌های منطقه‌ای، برای تخصیص هدفمند مجوزهای بی‌نام. البته اطلس سرمایه‌گذاری در خراسان جنوبی با ۱۳۵ لایه اطلاعاتی می‌تواند کمک بزرگی به سرمایه‌گذاران در این خصوص نماید.

تخصیص پیش‌نیازهای زیرساختی در قالب بسته‌های سرمایه‌گذاری یکپارچه: برای هر مجوز بی‌نام، پیوست فنی زیرساختی تهیه شده و بارگذاری آن در سامانه صدور مجوزها صورت گیرد؛ به گونه‌ای که اطلاعات مربوط به انشعابات، کاربری زمین، مجوز محیط‌زیست، دسترسی و حمایت‌های قانونی از پیش تعیین شده باشد.

۲. افزایش شفافیت و آگاهی سرمایه‌گذاران از محتوای مجوز بی‌نام

تهیه دفترچه دیجیتال معرفی مجوزهای بی‌نام: هر مجوز بی‌نام باید دارای پروفایلی با اجزای استاندارد شامل: توجیه اقتصادی، ظرفیت، زیرساخت‌های موجود، وضعیت حقوقی، مجوزهای پایه، چشم‌انداز بازار، نوع مالکیت و شرایط واگذاری باشد.

برگزاری جلسات توجیهی عمومی برای معرفی فرصت‌های دارای مجوز بی‌نام: با هدف کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، اتاق بازرگانی و مرکز خدمات سرمایه‌گذاری استان موظف به برگزاری نشست‌های دوره‌ای حضوری و مجازی برای ارائه این بسته‌ها به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی شوند.

۳. تسهیل ثبت شرکت و فرآیندهای حقوقی مکمل صدور مجوز

ایجاد کارتابل اختصاصی برای پروژه‌های دارای مجوز بی‌نام در سامانه ثبت شرکت‌ها: شرکت‌هایی که قصد بهره‌برداری از یک مجوز بی‌نام را دارند، بتوانند از مسیر تسهیل‌یافته و کوتاه‌تری در ثبت حقوقی، کد اقتصادی، بیمه و ثبت برند برخوردار شوند.

تدوین آیین‌نامه تفویض اختیارات صدور و فعال‌سازی بخشی از فرآیندهای اداری مرتبط با مجوزهای بی‌نام به مرکز خدمات سرمایه‌گذاری استان‌ها: با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، بخشی از فرآیندهای اداری مرتبط با صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری، ثبت شرکت، تخصیص زمین، و ارائه تسهیلات، به دبیرخانه مرکز خدمات سرمایه‌گذاری استان‌ها تفویض شود.

۴. کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری و حذف بوروکراسی زائد

ایجاد «مسیر سبز مجوز بی‌نام» برای خدمات بین‌دستگاهی: طراحی یک مسیر خاص برای پروژه‌های دارای مجوز بی‌نام در سامانه‌های ملی مانند درگاه ملی مجوزها، محیط زیست، منابع طبیعی، و نظام مهندسی، که با زمان‌بندی الزام‌آور و پاسخگویی نهادی همراه باشد.

۵. ارتقاء کیفیت فنی و اجرایی بسته‌های بی‌نام

تدوین ساختار استاندارد برای بسته‌های دارای مجوز بی‌نام بر اساس مدل‌های مالی DCF و IRR به منظور افزایش کیفیت فنی و اجرایی آن: هر بسته باید با پیوست تحلیل مالی مبتنی بر روش‌های تنزیل

جریان نقدی، دوره بازگشت سرمایه، نسبت سود به هزینه و سایر شاخص‌های فنی تدوین گردد تا برای سرمایه‌گذار واقعی، جذاب و تحلیل‌پذیر باشد.

ایجاد بانک اطلاعاتی از بسته‌های سرمایه‌گذاری قابل بی‌نام‌سازی: شناسایی و تحلیل پروژه‌هایی که قابلیت دریافت مجوز بی‌نام را دارند و طراحی بانک اطلاعاتی طبقه‌بندی‌شده بر اساس بخش (کشاورزی، صنعت، خدمات، گردشگری) و مقیاس سرمایه‌گذاری.

۶. اصلاحات نهادی و رفع ناهماهنگی بین‌دستگاهی

تشکیل «کمیته راهبری مجوزهای بی‌نام» در استان با حضور نمایندگان فنی: دستگاه‌های اصلی این کمیته موظف به غربالگری فرصت‌ها، تطبیق مجوز با برنامه‌های توسعه‌ای استان، ارائه پیش‌تاییدهای دستگاهی، و رفع تعارضات نهادی در مراحل اولیه بسته‌ها باشد.

الزام دستگاه‌ها به پاسخ‌دهی ظرف مهلت مشخص و اجرای قاعده «عدم پاسخ = تأیید»: استفاده از اصل پذیرش سکوت برای صدور مجوزهایی که نیاز به پاسخ سایر نهادها دارند، در صورت سکوت دستگاه ذی‌ربط پس از مهلت قانونی، به منزله موافقت تلقی شود.

۷. کاهش ادراک ریسک و افزایش امنیت سرمایه‌گذار

ایجاد گواهی اصالت مجوز بی‌نام با قابلیت استعلام سیستمی توسط سرمایه‌گذار: این گواهی مانند یک برچسب استاندارد، ضامن قانونی بودن مجوز و دارای امضای دیجیتال نهاد صادرکننده است.

ارائه بیمه ریسک حقوقی و اجرایی برای پروژه‌های دارای مجوز بی‌نام: از طریق همکاری با صندوق نوآوری و شکوفایی، صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری، یا بیمه ایران برای پوشش خسارات ناشی از لغو یا توقف غیرقانونی.

۸. توسعه اطلاع‌رسانی هدفمند و تبلیغ هوشمندانه بسته‌های بی‌نام

ایجاد «پلتفرم دیجیتال مجوزهای بی‌نام استان خراسان جنوبی» با امکانات جست‌وجوی پیشرفته و اتصال به سامانه‌های سرمایه‌گذاری ملی و بین‌المللی: پلتفرمی چندزبانه با ال‌مدرن که امکان مقایسه، تحلیل، ارسال درخواست و پیگیری وضعیت را برای سرمایه‌گذاران فراهم کند.

طراحی کمپین‌های معرفی فرصت‌های بی‌نام در همکاری با اتاق‌های بازرگانی مشترک، رایزنان بازرگانی ایران در خارج و شرکت‌های مشاوره سرمایه‌گذاری بین‌المللی.

۹. طراحی سازوکار پایش مستمر مجوزهای بی‌نام صادرشده

ایجاد سیستم «پایش هوشمند چرخه حیات مجوز بی‌نام»: برای هر مجوز صادر شده، چرخه حیات دیجیتال طراحی شود که شامل نقاط کلیدی مانند: واگذاری، آغاز عملیات اجرایی، تأمین مالی، مجوزهای مکمل، پیشرفت فیزیکی، بهره‌برداری و تمدید باشد. این سامانه می‌تواند با استفاده از هوش مصنوعی و داده‌کاوی، ریسک تعویق یا ابطال را پیش‌بینی کند.

۱۰. تنظیم سازوکار واگذاری مجوز بی‌نام به متقاضی واقعی برای پروژه‌هایی دارای چند متقاضی یا واقع در مناطق برخوردار

ایجاد سامانه مزایده الکترونیکی برای تخصیص مجوزهای بی‌نام به سرمایه‌گذار واجد صلاحیت: برای پروژه‌هایی که چند متقاضی دارند یا در مناطق برخوردار واقع شده‌اند، یک نظام مزایده شفاف با معیارهای امتیازدهی اقتصادی، فنی و تعهد زمانی طراحی شود. این رویکرد علاوه بر افزایش شفافیت، رقابت سالم ایجاد می‌کند.

۱۱. ارائه ابزارهای مالی مکمل برای فعال سازی مجوزهای بی نام

ایجاد خط اعتباری ویژه در بانک های عامل برای پروژه های دارای مجوز بی نام: بانک های توسعه ای و تجاری می توانند بر اساس اولویت بندی استانی، وام کم بهره یا تسهیلات سرمایه در گردش به دارندگان مجوز بی نام اعطا کنند که منوط به تأیید فنی و توجیه مالی باشد.

۱۲. طراحی الگوی امتیازدهی به عملکرد دستگاه ها در حوزه مجوزهای بی نام

افزودن شاخص های «پاسخگویی به پروژه های بی نام» در ارزیابی سالانه مدیران استانی: میزان صدور، همکاری، تسهیل و مانع زدایی در اجرای پروژه های دارای مجوز بی نام به عنوان یکی از شاخص های کلیدی عملکرد مدیران کل دستگاه های اجرایی محسوب شود.

۱۳. تأمین نیروی انسانی تخصصی در مسیر صدور و بهره برداری از مجوز بی نام

ایجاد «هسته کارشناسی مجوزهای بی نام» در دبیرخانه مرکز خدمات سرمایه گذاری استان: این تیم متشکل از کارشناسان ارشد حقوقی، مالی، فنی و محیط زیستی، مسئول تدوین و ارزیابی بسته ها و پشتیبانی از مراحل اجرای آن خواهد بود.

ایجاد دوره های تخصصی کوتاه مدت برای مدیران و کارشناسان دستگاه ها درباره سیاست های مجوز بی نام: با هدف افزایش درک مشترک از مفهوم و مزایای این نوع مجوزها و کاهش مقاومت نهادی در برابر آن.

۱۴. بهبود فضای حقوقی و پیش بینی ابزارهای داوری تخصصی و حل اختلاف به منظور کاهش ریسک های سرمایه گذرای

علاوه بر این، تجربه کشورهایی مانند سنگاپور، چین، امارات، نیجریه و نیوزیلند نشان می دهد که تسهیل صدور مجوزها، ایجاد پنجره واحد، بهره گیری از فناوری های دیجیتال و راه اندازی مناطق ویژه سرمایه گذاری از مهم ترین عوامل جذب سرمایه و ارتقای رقابت پذیری اقتصادی است. این تجارب می تواند الگویی ارزشمند برای ایران و به ویژه استان خراسان جنوبی باشد تا با اصلاح نظام مجوزدهی، مسیر سرمایه گذاری هموارتر شود. در ادامه، جدولی تطبیقی ارائه شده که ضمن مرور نمونه های موفق جهانی، راهکارهای اجرایی متناسب با شرایط ملی و استانی را پیشنهاد می کند.

جدول ۳) راهکارهای الهام‌گرفته از تجربه جهانی در اصلاح نظام مجوزدهی و جذب سرمایه‌گذاری

الگو (کشور الهام‌بخش)	اقدام ملی پیشنهادی برای ایران	اقدام استانی (خراسان جنوبی)	تغییرات حقوقی/تنظیمی لازم	نقشه راه
پنجره واحد هوشمند مجوزها (سنگاپور: GoBusiness و مشاور هوشمند)	ایجاد «درگاه ملی سرمایه‌گذاری» با راهنمای هوش مصنوعی، یک حساب کاربری واحد، پرداخت یکپارچه و SLA شفاف برای همه مجوزها	راه‌اندازی «SKH-Invest.ir» به‌عنوان درگاه استانی با اتصال به ملی؛ داشبورد زمان‌واقع برای مدیران استان	الزام تبادل داده بین دستگاه‌ها، امضای الکترونیک، پذیرش «اصل بر عدم مطالبه مدرک» موجود در دولت»	یکپارچه‌سازی تمام مجوزهای استانی؛ اتصال به گمرک، مالیات، ثبت شرکت
پنل حامی کسب‌وکار (سنگاپور: PEP)	تشکیل «کمیته ملی بازطراحی مجوزها» با اختیار حذف/ادغام مجوزهای کم‌اثر	کمیته «PEP-خراسان جنوبی» با خط مستقیم شکایات و تصمیم ۳۰ روزه	اعطای اختیار ابطال/تعطیل بخشنامه‌های مزاحم در سطح استان	بازطراحی فرآیند ۲۰ مجوز پرتقاضا در هر شهرستان
مجوزهای عام/طبقاتی (Class Licence) برای فعالیت‌های کم‌ریسک (سنگاپور/نیوزیلند)	جایگزینی «مجوز فردی» با «ثبت فعالیت و انطباق پسینی» در ریسک‌های پایین	فهرست فعالیت‌های کم‌خطر (گردشگری روستایی، IT خدماتی، بسته‌بندی گیاهان دارویی) با «ثبت نام آنلاین + خوداظهاری»	اصلاح آیین‌نامه‌ها جهت پذیرش خوداظهاری و بازرسی پسینی	انتشار «لیست سفید» فعالیت‌های کم‌خطر و پوشش ۷۰ درصد مشاغل خرد خدماتی استان با Class Licence
سندباکس‌های مقرراتی (سنگاپور: Sandbox MAS؛ نیجریه: نواحی دیجیتال)	ایجاد چارچوب سندباکس در فین‌تک، لجستیک مرزی، اگری‌تک	سندباکس «اگری‌تک و صادرات محصولات مزیت دار استان»، «لجستیک هوشمند مرز ماهیروود»، «انرژی خورشیدی کوچک‌مقیاس»	دستورالعمل صدور معافیت‌های محدود و زمان‌دار	فراخوان پروژه‌های پایلوت استانی برای سرمایه‌گذاری
مناطق ویژه/آزاد هدفمند (چین/امارات/نیجریه)	تعریف «منطقه ویژه صادرات محور شرق ایران» با تمرکز معدنی-کشاورزی	ارتقای منطقه ویژه اقتصادی بیرجند و ناحیه ماهیروود و ایجاد منطقه آزاد تجاری در استان	تضمین تملک ۱۰۰ درصد خارجی در Zone، بازگشت سود، داوری بین‌المللی	تکمیل زیرساخت آب/برق/انرژی خورشیدی، انبار و گمرک هوشمند
بانک زمین صنعتی و «کاربری آماده سرمایه‌گذاری» (چین)	ایجاد بانک زمین ملی با لیست قطعات «Plug-and-Play»	معرفی ۲۰ قطعه آماده در هر شهرستان	تسهیل تغییر کاربری و استعلامات یک‌مرحله‌ای	صدور مجوز در کمتر از ۳۰ روز
یکپارچه‌سازی مجوز ساخت و محیط‌زیست	ادغام استعلامات ساخت، منابع طبیعی، محیط‌زیست و غیره در یک مسیر	تیم مشترک صدور پروانه ساخت «کارخانه پاک» در استان	تصویب دستورالعمل در این خصوص	راه‌اندازی میز مشترک شهرداری/محیط‌زیست/منابع طبیعی و سایر دستگاه‌های مربوطه

الگو (کشور الهام بخش)	اقدام ملی پیشنهادی برای ایران	اقدام استانی (خراسان جنوبی)	تغییرات حقوقی/تنظیمی لازم	نقشه راه
(نیوزیلند: One-stop/ self-cert)				
بسته مالکیت و خروج سرمایه (امارات)	تضمین حقوق مالکیت، خروج سود و ارز برای سرمایه گذار خارجی	قراردادهای استاندارد سرمایه گذاری با بندهای خروج شفاف در منطقه ویژه استان	اصلاحات ارزی/سرمایه ای در چارچوب مناطق ویژه	الگوی قرارداد استاندارد دوزبانه
پنجره مهاجرتی کارآفرینان (سنگاپور: GIP)	برنامه «اقامت کارآفرین-سرمایه گذار» مرتبط با اهداف صنعتی	تعریف و اعطای کارت طلایی به منظور تردد راحت در کشور	تصویب آیین نامه تسهیل اقامت کارآفرین	افزایش سرمایه گذاری از طریق تسهیل اقامت
خوشه سازی هوشمند (سنگاپور: one-north/JID چین: پارک های فناوری)	سیاست «خوشه های اولویت دار ملی» (معدن پیشرفته، انرژی خورشیدی و غیره)	ایجاد خوشه های مزیت دار استان مانند «فرآوری معدنی و سرامیک»، «مواد غذایی زرشک/زعفران/عناب»، «انرژی خورشیدی و ذخیره سازی»، سنگ های قیمتی و غیره	امکان مشارکت دانشگاه-صنعت و خرید دولتی نوآورانه	استفاده از ظرفیت کلیه دستگاه های اجرایی در بازتعریف خوشه ها
حاکمیت داده و پایش لحظه ای مجوزها (سنگاپور)	داشبورد ملی عملکرد صدور مجوزها با API باز	داشبورد استانی عمومی: زمان، تعداد، نرخ رد	مقررات انتشار داده باز و حریم خصوصی	انتشار ماهانه داده های عملکرد
دیپلماسی سرمایه گذاری و بازارهای هدف	توافق های دو/چندجانبه برای تسهیل سرمایه و استاندارد	هدف گذاری سرمایه گذاران افغانستان، آسیای میانه، پاکستان، امارات برای استان	چارچوب داوری و شناسایی متقابل اسناد	ایجاد تفاهم نامه های مختلف با کشورهای هدف
تأمین مالی زیرساخت با PPP (چین/امارات)	قراردادهای BOT/BOO استاندارد برای زیرساخت Zones	پروژه های معدنی، کشاورزی، خورشیدی مقیاس متوسط و آب صنعتی با PPP	دستورالعمل تضمین حداقل خرید/درآمد	بسته پروژه های آماده سرمایه گذاری (Project Book)

منابع و مآخذ

- بهروزی مفروزلو، واقف، سلطانی، علیرضا، و میرزایی مسعود (۱۳۹۴). بررسی موانع و محدودیتهای داخلی سرمایه گذاری خارجی در ایران مطالعه میدانی ۳۰۰ طرح سرمایه گذاری خارجی تحت پوشش قانون سرمایه گذاری فصلنامه پژوهشها و سیاستهای اقتصادی، ۷۴؛ ۲۳۳-۱۹۳.
- تقوی، مهدی و سالاری، یوسف (۱۳۹۵) پیچیدگی صادرات غیرنفتی و سرمایه گذاری مستقیم خارجی مطالعه موردی کشورهای در حال توسعه با تأکید بر ایران فصلنامه اقتصاد مالی، (۱۰)، ۳۶، ۱۶-۱.
- جوکار، علی، و افشاری، مریم (۱۴۰۱) مطالعه عوامل تأثیرگذار در جذب سرمایه گذاری خارجی فصلنامه نظریه پردازی، ۱، ۵۴-۴۳.
- سعیدی، علی و میعاد زهرا. (۱۳۹۰). بررسی موانع عمده سرمایه گذاری خارجی در ایران از دیدگاه سرمایه گذاران خارجی. پژوهشهای اقتصادی، ۴۱، ۲۰۰-۱۸۱.
- سلیم، علی رضوی، رضا رادفر، رضا و، غفاری فرهاد. (۱۳۹۳) بررسی انگیزههای سرمایه گذاری خارجی در ایران مطالعه میدانی شرکتهای سرمایه گذاری خارجی در ایران مطالعات کمی در مدیریت، (۲)، ۵، ۷۱-۸۸.
- شاپیرا، ژان. (۱۳۷۱) حقوق بین الملل بازرگانی ترجمه ربیعا اسکینی تهران انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی
- شقایق شهری وحید (۱۳۹۵) اثرات اقتصاد دانش بنیان بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی (نظریه) همگراییهای منطقه ای اقتصادی برای کشورهای عضو (اکو) پژوهشهای اقتصاد و توسعه منطقه ای، (۱۳)، ۲۴، ۲۵-۲۸.
- علیزاده، سعیده. (۱۳۹۰). مطالعه اثر عوامل نهادی با تأکید بر نهادهای (حاکمیتی بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در طی دوره ۲۰۰۸-۱۹۹۶ در ایران رساله کارشناسی ارشد.
- فاضلیان، رضا، عارف، نژاد محسن و روستا، زهره، (۱۴۰۱)، شناسایی و رتبه بندی موانع سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ایران کاربرد روش دلفی فازی، فصلنامه نظریه های کاربردی اقتصاد، ۳، ۱۷۰-۱۴۷.
- فرزین، راجینی گلدیس، (۱۳۹۸)، بررسی نقش آزادی انتقالات ارزی در تشویق سرمایه گذاری خارجی در چارچوب موافقت نامه های دوجانبه سرمایه گذاری میان ایران و سایر کشورها مجله، اقتصادی، ۱۱ و ۱۲، ۱۷-۳۸.
- معمارزاده طهران، غلامرضا و، امینی الهه. (۱۳۹۱) شناسایی و اولویت بندی موانع سرمایه گذاری خارجی در ایران فصلنامه رسالت مدیریت دولتی، ۵۶، ۱۳-۱.

یزدانی هوجقان، کریم دهقان، حسین و، خادیمیان طلیعه. (۱۴۰۱) کنکاشی بر فرصت ها و چالشهای سرمایه گذاری خارجی در استان آذربایجان شرقی. مطالعات جامعه شناسی، ۵۷، ۴۱-۲۷.

زارعیان، محمدحسین و گنجی اشکذری، محمد و علیمی، امیر، ۱۴۰۳، بسته های سرمایه گذاری بدون نام، فرصت ها و چالش ها (مطالعه موردی استان یزد)، یازدهمین همایش بین المللی مدیریت و حسابداری ایران، همدان.

Abdel Latif, A., & Schemitz, H. (۲۰۱۰). The politics of investment and growth in Egypt: Towards a new approach. Universitäts und Landesbibliothek Sachsen Anhalt.

Asiedu, E. (۲۰۰۶). Foreign direct investment in Africa: The role of natural resources, market size, government policy, institutions, and political instability. World Economy, ۲۹(۱), ۶۳-۷۷.

Hananya, K. A., & Handoyo, R. D. (۲۰۲۱). The influence of institutional quality towards foreign direct investment (FDI) inflows in ASEAN's developing countries. Jurnal Ekonomi Pembangunan, ۲۲(۲), ۱۶۱-۱۸۰.

Ho, C. S., & Rashid, H. A. (۲۰۱۱). Macroeconomic and country-specific determinants of FDI. The Business Review, ۱۸(۱), ۲۱۹-۲۲۶.

Olival, A. I. D. N. (۲۰۱۲). The influence of doing business' institutional variables in foreign direct investment. GEE Papers,. Gabinete de Estratégia e Estudos, Ministério da Economia.

Ray, S. (۲۰۱۲). Impact of foreign direct investment on economic growth in India: A co-integration analysis. Advances in Information Technology and Management, ۲(۱), ۱۸۷-۲۰۱

Wang, X., Xu, Z., Qin, Y., & Skare, M. (۲۰۲۲). Foreign direct investment and economic growth: A dynamic study of measurement approaches and results. Economic Research-Ekonomska Istraživanja, ۳۵(۱), ۱۰۱۱-۱۰۳۴.

Ministry of Trade and Industry Singapore – Pro-Enterprise Panel (PEP): <https://www.mti.gov.sg/PEP>

GoBusiness Portal (GovTech & MTI): <https://www.gobusiness.gov.sg/>

Infocomm Media Development Authority (IMDA) – Class Licences: <https://www.imda.gov.sg>

Monetary Authority of Singapore (MAS) – FinTech Regulatory Sandbox: <https://www.mas.gov.sg/>

Singapore Economic Development Board (EDB) – Global Investor Programme: <https://www.edb.gov.sg/en/how-we-help/investment-options/global-investor-programme.html>

JTC Corporation – Jurong Island, Jurong Innovation District, one-north: <https://www.jtc.gov.sg/>

World Bank – Doing Business and Business Ready Reports: <https://www.worldbank.org/en/programs/business-enabling-environment>

World Bank – Doing Business Reports (New Zealand): <https://www.doingbusiness.org>

New Zealand Companies Office (Official Government Register): <https://companies-register.companiesoffice.govt.nz/>

Business.govt.nz – Official Government Business Portal: <https://www.business.govt.nz/>

New Zealand Ministry of Business, Innovation & Employment (MBIE) – Regulatory Reform and Business Growth Agenda: <https://www.mbie.govt.nz>

پیوست (۱) دعوتنامه کمیته بهبود فضای کسب و کار با موضوع بررسی چالش ها و راهکارهای صدور

شماره: ۲۶۱۰

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۳/۱۷

پیوست: ندارد

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی
اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان جنوبی

سرمایه گذاری برای تولید

شناسه ملی: ۱۴۰۰۰۱۸۲۵۹۵

باسمه تعالی

مدیرکل محترم اطلاعات استان

سرپرست محترم سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

مدیرکل محترم دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری

مدیرکل محترم دفتر فنی، امور عمرانی و حمل و نقل و ترافیک استانداری

مدیرکل محترم صنعت، معدن و تجارت استان

رئیس محترم سازمان جهاد کشاورزی استان

مدیرکل محترم میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان

مدیرکل محترم راه و شهرسازی استان

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان

مدیرکل محترم حفاظت محیط زیست استان

مدیرکل محترم دامپزشکی استان

مدیرعامل محترم شرکت آب منطقه ای استان

مدیرعامل محترم شرکت آب و فاضلاب استان

مدیرعامل محترم شرکت توزیع نیروی برق استان

مدیرعامل محترم شرکت گاز استان

مدیر محترم امور اراضی استان

مدیر محترم امور انتقال نیروی برق خراسان جنوبی

موضوع: دعوتنامه جلسه کمیته بهبود فضای کسب و کار
با سلام

احتراماً، از نماینده تام الاختیار جنابعالی دعوت می گردد در جلسه کمیته بهبود فضای کسب و کار استان که در روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۳/۱۹ رأس ساعت ۸ صبح در محل سالن جلسات این اداره کل (میدان شهداء - دانشگاه ۱) به منظور بررسی راهکارهای صدور مجوز بی نام برای طرح های سرمایه گذاری اولویت دار و اخذ تاییدیه کار گروه امور زیر بنایی؛ برگزار می گردد شرکت فرمایند.

رونوشت:

مرتضی ذاکریان

نماینده وزیر و مدیرکل

معاون محترم هماهنگی امور اقتصادی استانداری برای استحضار

معاون محترم اقتصادی اداره کل برای آگاهی و اقدام لازم

سرپرست محترم معاونت توسعه مدیریت و منابع اداره کل برای آگاهی و اقدام لازم

https://ble.ir/mefa_khj

<https://kj.mefa.ir>

https://eitaa.com/Mefa_kj

کدپستی: ۹۷۱۹۸۵۴۵۹۳

۰۵۶۳۲۴۰۰۱۴۰-۵

خراسان جنوبی - بیرجند - سایت اداری - اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

پیوست ۲) صورتجلسه کمیته بهبود فضای کسب و کار با موضوع بررسی چالش ها و راهکارهای صدور

شماره: ۲۸۹۵

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۳/۲۱

پیوست: دارد

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی
اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان جنوبی

سپارهای برای تولید

شناسه ملی: ۱۴۰۰۰۱۸۲۵۹۵

باسمه تعالی

مدیرکل محترم اطلاعات استان

سرپرست محترم سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

مدیرکل محترم دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری

مدیرکل محترم دفتر فنی، امور عمرانی و حمل و نقل و ترافیک استانداری

مدیرکل محترم صنعت، معدن و تجارت استان

سرپرست محترم سازمان جهاد کشاورزی استان

مدیرکل محترم میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان

مدیرکل محترم راه و شهرسازی استان

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان

مدیرکل محترم حفاظت محیط زیست استان

مدیرکل محترم دامپزشکی استان

مدیرعامل محترم شرکت آب منطقه ای استان

مدیرعامل محترم شرکت آب و فاضلاب استان

مدیرعامل محترم شرکت توزیع نیروی برق استان

مدیرعامل محترم شرکت گاز استان

مدیر محترم امور اراضی استان

مدیر محترم امور انتقال نیروی برق خراسان جنوبی

موضوع: صورتجلسه اولین نشست کمیته بهبود فضای کسب و کار استان

با سلام

احتراماً، پیرو برگزاری اولین جلسه کمیته بهبود فضای کسب و کار استان در تاریخ ۱۴۰۴/۰۳/۱۹، به پیوست صورتجلسه مربوطه برای استحضار و بهره‌برداری لازم ارسال می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایید؛ اقدامات لازم در اجرای مصوبات جلسه صورت گرفته و از نتیجه این اداره کل را مطلع فرمایند.

رونوشت:

مرئوسی ذاکریان

نماینده وزیر و مدیرکل

معاون محترم هماهنگی امور اقتصادی استانداری برای استحضار

جناب آقای دکتر نظری رئیس محترم مرکز ملی پایش و بهبود محیط کسب و کار برای استحضار

فرمانداران محترم شهرستان های استان برای استحضار و دستور اقدام لازم در راستای اجرای مصوبات جلسه

معاون محترم اقتصادی اداره کل برای آگاهی و اقدام لازم

https://ble.ir/mefa_khj

<https://kj.mefa.ir>

https://eitaa.com/Mefa_kj

کدپستی: ۹۷۱۹۸۵۴۵۹۳

۰۵۶۳۲۴۰۰۱۴۰-۵

خراسان جنوبی - بیرجند - سایت اداری - اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

کمیته بهبود محیط کسب و کار استان خراسان جنوبی

تاریخ تشکیل جلسه: ۱۴۰۴/۰۳/۱۹

ساعت تشکیل جلسه: ۸ الی ۱۰

مکان برگزاری: سالن جلسات اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

دستور کار جلسه:

- بررسی راهکارهای صدور مجوز بی نام برای طرح های سرمایه گذاری اولویت دار و اخذ تأییدیه کار گروه امور زیربنایی

مصوبات جلسه:

ردیف	موضوع	مسئول اجرا	مهلت اقدام
۱	مقرر گردید؛ لیستی از اراضی استرداد شده از متقاضیان در هیأت نظارت ماده ۳۳ تهیه و به دبیرخانه کمیته ارسال گردد و در صورت امکان دستگاه های مربوطه نسبت به صدور مجوز بی نام بر همین اساس اقدام نمایند.	مدیریت امور اراضی استان اداره کل جهاد کشاورزی اداره کل صنعت، معدن و تجارت	طی یوم جاری
۲	مقرر گردید؛ دستگاه های اجرایی پیشنهادات و راهکارهای خود برای صدور مجوزهای بی نام را به دبیرخانه ارسال نمایند.	کمیته دستگاه های اجرایی	۱۴۰۴/۰۳/۳۱
۳	مقرر گردید؛ موضوع صدور مجوزهای بی نام به همراه پیشنهادات و راهکارهای مرتبط جمع بندی و در کارگروه استانی پنجره واحد مدیریت زمین مطرح گردد.	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	۱۴۰۴/۰۴/۱۵
۴	مقرر گردید؛ فرمانداری ها و شهرداری های استان نسبت به پاسخ استعلامات اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در خصوص صدور مجوزهای بی نام تسریع و مساعدت نمایند.	فرمانداری های سطح استان شهرداری های سطح استان	در اسرع وقت
۵	مقرر گردید؛ موضوع بارگذاری لایه اطلاعاتی تحت عنوان «لایه مجوزهای بی نام» در پنجره واحد مدیریت زمین پس از تعیین اراضی مجوزهای بی نام بر اساس سند آمایش سرزمین و اخذ تأییدیه اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان از مرکز پیگیری گردد.	سازمان مدیریت و برنامه ریزی - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	۱۴۰۴/۰۴/۳۱
۶	مقرر گردید؛ موضوع تبیین سامانه پنجره واحد مدیریت زمین و همکاری و تعامل بهتر کاربران سامانه در دستور کار کارگروه تحقق شعار سال و کمیته بهبود محیط کسب و کار استان قرار گیرد.	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری - اداره کل امور اقتصادی و دارایی	_____

کمیته بهبود محیط کسب و کار استان خراسان جنوبی

تاریخ تشکیل جلسه: ۱۴۰۴/۰۳/۱۹

ساعت تشکیل جلسه: ۸ الی ۱۰

مکان برگزاری: سالن جلسات اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

دستور کار جلسه:

- بررسی راهکارهای صدور مجوز بی نام برای طرح های سرمایه گذاری اولویت دار و اخذ تاییدیه کار گروه امور زیربنایی

ردیف	مضوبه	مسئول اجرا	مهلت اقدام
۷	مقرر گردید؛ پس از تعیین اراضی مستعد سرمایه گذاری از طریق اطلس سرمایه گذاری و ارائه آن به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان برای بررسی موضوع در خصوص اخذ استعلامات و صدور مجوزهای بی نام خارج از سامانه پنجره واحد مدیریت زمین از طریق کارگروه امور زیربنایی پیگیری و در شورای برنامه ریزی و توسعه استان مطرح گردد.	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان- اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری و اداره کل راه و شهرسازی استان	در اسرع وقت